Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөөгэй механизаторнууд! Эрдэм наукын түй-
лалтануудые, түрүү дүй дуршэлые оролдосотойгоор нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгты! Техникэ һайса
шудалагты, һайнаар, гамтайгаар ашаглагты!
(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа)

АЛДАРТА ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 264 (10632) | 1964 оной ноябриин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ОЧЕРК

ЗАГАҺАТЫН ТАЛЫН ЗАГУУН ДЭЭРЭ

С. ШАМСУТДИНОВ.

Мэнэ һаяхан албанайнтаа хэрэгээр Чисаанын тала дайлаар ябагдаа һэн. Тиихэдээ тэрэнэй гол һуурин Загаһата хүрэнгүй бусаха аалши? Эндэ хаа-яахан ерэхэ бүреэ нютагаа ерэһэн мэтэ үлэмжэ һонин бодолдо эзэлэгдэн ябахаш. Ерэхэ бүридэм тосхон ондоол болоһон шэнги байдаг. Тиэд мүнөө сагта энэмнэй гайхалтайш бэшэ юм бэзэ... Гөбэшье энэ хадаа эндэхи зонойнь уран гартай, ажалша, малша байһыень дахин дахинаа гэршэлэн байдаг.

Тэрэ ябахадам загаһатынхид ехэл сүлөөгүй, таряа хуряалгын халуун хаһын үнгэрхэ дүтэлһэн байгаа бэлэй. Тосхонһоо зүүн, баруун хойгуур нэмжын хабтайһан полинууд дээгүүр талын корабльнууд үдэр һунигүй тамаржа ябаа. Ороонһоной тоогууд дээгүүр—яаp ябта, обоо хүбөө ороонһон. Эндэһээ алтан шэниисэ автомашинануудта ашагдаад лэ амбаарта үдэр һунигүй абаашагдажа байха юм.

Энэ тосхонһой аяар 400 һайса гаран һурагшадые хүмүүжүүлжэ байһан найман жэлэй һургуулидашье хүрэхэдэ баһал сүлөөгүй байба. Шалтагааниинь: тэдэнэр һургуулиингаа тогтоһоор 50 жэлэй ойе октябриин 24-дэ тэмдэглэхэ гэжэ түхеэржэ байгаа ха юм.

Эгээл имиэл хадань фермые эрхилэгшэ Ринчинима Раднаевич Цыренбазаровые харахада нилээдгүй эсэнгишье һаа, нюдэниинь ямар нэгэн залиршагүй соггой һэн. Һургуулиин директор Цыден Нимаевич Цыренжапов баһал үүрэй харанхыгаар бодошонхой. Һургуулиингаа шэнэ залгалаа дээгүүр бололгодо хатанги иишэ тиишээ алхалан харагдаха юм.

Энэ ябахадаа Загаһата тосхондо үглөөгүүр бүришье эртэхэн бологдобо. Зүүн зүгһөө һэрюухэн һэбшээн үлеэжэ, нойроо үшөө сэлмээгүй бэеые һэргээгээдхинэ. Тосхоной гудамжануудаар иишэ тиишээ хүнүүд субана, автомашина, тракторнууд һүндэлнэ. Аяар урдуур нэмжыһэн бэлшээринүүд дээгүүр адууһа малнууд хүшуурна. Харин лоли тээһээ трактор машинын абянууд зэдэлжэ, ямар нэгэн һайхан хүгжэм мэтээр сууряатана. Чисаана—сэлгэ баян нютаг.

Үүрэйш ягаан толонууд
Үргэн дайдаяа гэрэлтүүлэн,
Эгээл һайхан дуунайм
Эхин болон толорнол,
Дуулан шамаяа байналби.
Дуулим элдин Чисаанам,—гээд

эндэхи нэгэ залуу нүхэрэй зохёоһон үгэнүүдшье һанаанда ороодхино.

Зай хүрөө болог даа. Би Чисаана, Загаһата тухай домог бэшэхэ гэһэн бэшэ һэмнайб. Харин энэ нютагай нюур шарай хубилгажа байһан, тэрэнэй баян хэшэгые арьбадхажа байһан хүнүүд тухай—тобшолон хэлэбэл, Чисаанын ажалай баатарнуудай нэгэн, Загаһата һууринда ажаһуудаг коммунистнарай нэгэн—механизатор Сагит Сабитович Шамсутдинов тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Хоёр жэл хахадай урда тээ. Хабарай хагсуу шанга эхин һара. Урда зуниинь үбһэ тэжээл һэбэрээ абтаһан, бүри эртэхэнүүр байрын саһан унажа, зарим полинууд дээгүүр талханай баалнуудые булажархиһан, үбһэ тэжээлэй дутамаг дээрэһээ малшад нилээдгүй тухашаржа байгаа бшуу.

Үдэшэ оройхон фермын конторо соо хүн зон олон. Үни удаан хөөрэлдөөн. Гашуун тамхинай утаан. Тэндэ хэдэн хүнүүд бэе бэеэ алуулан аниргүй һуубад.

—Зай, тиигэжэл хэлеэе. Мэнэ гэһээр тэрэниие асарая. Арга һалаа гээшэ,—гээд Базар Цыдыпович гэдэг тэндэ һуугшадые шэртэн нэгэ нэгээр хараба. Тиигэн байтараа зүүн гар тээнь һууһан нариинаг, сарюун шэгтэй хүн тээшэ хандажа:

— Сагит Сабитович, юун гэжэ һананабши? Аргамнайл һалаа. Һолоомо асарха хүмнайшье үгы. Харин таанадаал хараха болообди,—гэбэ.

Нүгөөдэнь хэдэн минута аниргүй һууһанаа:

—Ойлгоосотойл даа. Мүнөө заһабари дээрэ сагай хэрэшье үнэтэй һаань, хаража байха бэшэбди, хүбүүдээрээл хөөрэлдэхэ болоо гүбии даа,—гээд харюусаба.

Контороһоо гарахадань, сагшье нилээдгүй орой болонхой. Сагит һанаа үнөөндэ абтанги. «Үглөөдэртөө бэлдээд, нүгөөдэртөө гараха байна. Хоёр тракторта хүн хүрэхэ гэжэ гү? Токарь, слесарь, гурбан трактористнарые орхёод лэ, бэшыень гаргаха болоо» гэһэн бодолнуудта эзэлэгдэн алхална.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Хурялгын БААТАРНУУДТА—МАГТААЛ!

БАЯРТАЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Октябриин һайндэрэй урда тээ эхилһэн бүтэдэ арадай мүрысөөндэ оролсожо, Баргажанай совхозой һаалиин олонхи фермэнүүд мүнөө гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ байна.

Ноябриин 4-дэ Читканай һаалиин фермынхид түрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь хоёр һараар урид гэхэ гү, али тэрэнээ 104,6 процент дүүргэбэ. Фермынхид һү һаалияа нёмнюной энэ үеынхидэ орходоо 124 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа. Шапенькова тосхоной һаалиин фермэшье баһал эдэнэрһээ ехэ гээгдээгүй. энэ үдэр мүн лэ гүрэндэ һү тушааха түсэбөө 102 процент дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Эдэ үрэ дүн, амжалта миил дээрэ туйлагдашоо бэшэ. Совхозой бүхы һаалишадай оролдосотой һайнаар, эдэбхи хашаэл ехэтэйгээр хүдэлжэ, ажалдаа түрүү онол арга хэрэглэһэн, зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар энэ амжалта ерээ. Һаалишад Галина Саган, Валентина Колмакова, Пелагея Кожевина. Екатерина Вольчукова болон бусад жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө тус тустаа 1600—1636 килограмм һү һаанхай. Урда жэлнүүдтэ олондо жэшээ харуулжа, ходол түрүү зэргэдэ ябадаг эдэ һаалишад байгша ондошье баһал ажалай мүрысөө толгойлжо ябана.

Малшад, гахайшад, шубуушадшье һаалишадһаа гээгдэхэгүйн тула баһал ехэ оролдолго гаргана. Жэшээлхэдэ, шахамал малай гүүртын үхэршэн Семен Белокопытов зун, намарай 4 һара соо бэлшээн тарагуулха хашараг бүхэнэй шэгнүүрые суудхын 850 граммаар нэмээһэн. Тугал түлжүүлэг тусгаар бригадынхид (бригадир П. Елшин) зундаа, намартаа туталгуудаа шадамар бэрхээр харууһалжа, эдеэлүүлжэ, 8—10 һаратайдаа бултынь тус тустаа 250—260 килограмм шэгнүүртэй болгоһон байна.

Гахайшад Екатерина Воронина, Галина Маслобойникова, Екатерина Малыгина гурбан жэлэй туршада 800 гаран поршоонхо абажа түлжүүлээ.

Жэлһээ жэлдэ тахяа бүриһөө үндэгэ олоор абажа тушаадаг суутай шубуушан Мария Зверькова өөрынгөө туһалагша Мария Гаськоватай баһал магтаалтайгаар хүдэлнэ. Эдэнэр 10 һарын туршада тахяа бүриһөө 102 үндэгэ абанхай.

Мүнөө совхозой алишье фермэ, гүүртэнүүдтэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл гол түлэб дүүрэжэ байна. Түрүүшын үдэрһөө үхэр малда һолоомо, талха тарьяанай зүйл буйлуулжа, гидролизно арга хэрэглэн, тусхай дрожжоор эһээжэ эдюулхэ түхеэрэлтэнүүд хаа хаанагүй тодхогдонхой.

Г. ШЕЛКОВНИКОВ.
«Баргажанай үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

КОМСОМОЛ НЭРЭДЭЭ ХҮРЭБЭЛ ДАА

Энэ үдэр Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй ойн нэрэмжэтэ һаалиин фермынхид Борьёогойнгоо совхоз соогоо түрүүлэн, түрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Тус фермын һаалишад, малшад жэлэй эхинһээ хойшо социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, эрхимээр хүдэлжэ, байгша жэл бүхыдөө 2870 центнер һү тушааха аад, ноябриин 1-дэ 3045 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда тушаагаад байба. Эндэхи түрүү һаалишад бүришье дээшээ үрэ дүн туйланхай. Жэшээнь, залуу басаган Анна Илюснина арба һара соо хамта 37,9 мянга гаран килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө тээда зэргээр 2106 килограмм һү һаажа тушаагаа. Нүгөөдэ һаалишан Надежда Сюсина 35 мянган килограмм һү һаанхай.

—Энэмнай алдарта Октябриин һайндэртэ манай ажалай бэлэг гээшэ,—гэжэ һаалишад хэлэнэ.

—Бултадаа хөөрэлдэжэ, арга боломжоёо хаража үзөөд, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 400 центнер һү һаажа, Эхэ орондоо үгэхэ гэлсээбди. Энэмнай миил таамагаар нэрлэгдэһэн тоо бэшэ. Бидэ үнгэрэгшэ октябрь һарада бүхыдөө 220 центнер һү һаажа тушаагаабди,— гээд фермые даагша З. М. Раменская батаар мэдүүлнэ.

Эдэ залуушуулай зориһондоо заабол хүрэхэ байһандань гүйсэд этигэхээр.

Д. БАДМАЖАПОВ.
Зэдын үйлэдбэриин управлени.

«Электромашина» заводто хүдэлжэ эхилһээр Леонид Таракановскиий ехэшье үни болоогүй. Мүнөө эндэ кран барилгын цехтэ ажаллаха зуураа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай. Октябриин урдахи мүрысөөндэ завод түсэбһөө гадуур хоёр кран бүтээгээ. Хүндэлэлэй самбарта Леонид Таракановскиин дүрэ зураг түрүүшүүлэй дунда һуулгагданхай.
Ц. ТЫХЕНОВЭЙ фото.

ЭРХИМҮҮД ТОДОРҺООР

Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоһон «Забайкаллес» комбинадай олон түрүүшүүл түсэбөө уридшалан дүүргэжэ, һайндэрые шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ зоригжонхой.

Хандагатайн леспромхозой нүхэд А. П. Кудряшовой, И. Н. Кушнаренкын, Д. Ф. Сопрыкинай даадаг бага комплексно бригаданууд арба һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, даабариһаа гадуур ехэ модо бэлдэхэ, шэрэхэ гэжэ оролдоно. Автомашинын жолоошод П. И. Митягин, Л. И. Маслов, А. М. Кравец, модо ашалга дээрэ ажалладаг крановщигууд Н. И. Балохонуев, Н. А. Стрехнев болон бусад социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

Совнархозой ой модоной, модоной ажахын управлени болон профсоюзуудай Буряадай, Шэтын, Эрхүүгэй обкомууд бага комплексно бригадануудай социалис мүрысөөнэй сентябриин дүн согсолон гаргаа. Хориин леспромхозой нүхэр Поповой даадаг бригада «ТДТ—40» тракторaар һара соо 2283 кубометр модо бэлэдхэн таллуулаа. Энэ бригада нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Баргажанай леспромхозой Н. Т. Вторушинай бригада «ТДТ-75» тракторaар 2338 кубометр модо бэлэдхэжэ, хоёрдохи һууриада гараа. Хандагатайн леспромхозой А. Н. Кудряшовой, Худанай леспромхозой И. Ф. Алтынниковай бригаданууд 3-дахи мүнгэн шанда хүртэһэн юм.

Мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулжа, түрүү һууриида гараһан эдэ бригаданүүдта «эрхим бригада» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Е. МИХАЙЛОВА.

Москвһаа мэдээсэнэ — ТАСС-ай ТЕЛЕГРАММАНУУД

ЗАМБУУЛИН ШЭНЖЭЛГЫН ЭХИ ТАБИГШАДТА!

100 метр үндэр, мүнгэлиг ракетэ Москвагай огторгой өөдэ тэгүүлэнхэй! Совет эрдэм болон техникын асари ехэ амжалтануудай, манай арадай эрхим хүбүүдэй баатаршалгын ашаар хүн түрэлтэнэй эрхэ мэдэлдэ ороһон замбуулинай дайда руу дүүлин нэбтэрхээр забданхай сэнхир үнгэтэй титан урга дэлигдээ.

Замбуулиниие мэдэлдээ оруулагшадта зорюулагдаһан хүшөөгэй узуурта—космонавтикын үндэһэ һуури табигша К. Э. Циолковскиин памятник. Бронзоор бэшэгдэһэн гаршагуудынь дэлхэй дээрэ түрүүшын хэмэл одо табиха, удаалуулан замбуулин худар хүнэй нисдэхэ арга олгоһон эрдэм ухаанай агууехэ онол туйлалтанууд тухай гэршэлнэ.

Манай Эхэ оронои ниислэлдэ табигдаһан энэ хүшөө он жэлнүүдэй, үе галабуудай үнгэрхэдэшье, социализмын түрүүшын орон замбуулин худар добтолон нэбтэржэ эхилһэн юм гэжэ бүхэдэлхэйин улад зондо хододоо һануулдаг байхал.

Энэ хүшөөгэй бодхогдоһон, Арадай ажахын туйлалтануудай выставкын талмай дээрэ ноябриин 4-нэй үдэр олон мянган москвагайхид суглараба. Эндэ ниислэлэй предприятинууд болон барилгануудай хүдэлмэришэд, эрдэмтэд ба соёл культурын ажал ябуулагшад, Совет Армиин түлөөлэгшэд ерээ. Тус митинг замбуулинай захагүй дайдые шэнжэлэлгын талаар совет арадай туйлаһан онсо гайхамшаг илалтануудые мүнхэлхэ хүшөө нээлгэдэ зорюулагдаа. Митингын президиумдэ нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Н. М. Шверник, Л. Н. Ефремов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, А. Н Шелепин, СССР-эй лётчигууд космонавтнууд, Советскэ Союзай Геройнор Ю. Гагарин, Г. Титов, А. Николаев, П. Попович, В. Быковский, В. Николаева-Терешкова, В. Комаров, К. Феоктистов, В Егоров һуубад.

Митингые КПСС-эй Московско горкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Г. Егорычев** нээгээ. Тиигэһэнэйнь һүүлээр СССР-эй Наукануудай академиин президент **М. В. Келдыш**, «Серп и Молот» заводой солото сталевар **В. В. Клюев**, түрүүшын космонавт **Ю. А. Гагарин** үгэ хэлээ. Эдэнэр замбуулинай дайдые шэнжэлгын талаар совет эрдэм ухаанай, манай арадай туйлаһан гайхамшаг амжалтанууд тухай хөөрэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Л. И. Брежнев** КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын даалгабаряар улаа ягаан лентэ таһалхадань, хүшөө нээгдээ. Советскэ Союзай гимн дуулагдаба.

ЭРХИМ МАЛШАДТА—ШАНГУУД

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС 1964 оной үлһэн һара соо мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха ба бэлэдхэхын түлөө, малай, шубуудай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө автономито республиканuудай, хизаарнууд болон областьнуудай, автономито областьнуудай бүхэроссии социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай тогтоол гаргаба.

Баруун-Хойто экономическа район дотор—Псковско область, Хойто Кавказай—Ставрополиин хизаар, Баруун-Сибириин—Кемеровскэ область, Дальневосточно—Сахалинска область мүрысөөндэ илаа гэжэ мэдэрэгдээ. Эдээндэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд, тус бүридэнь 10 мянган түхэригэй хэмжээтэй мүнгэн шангууд үгтэхэ болоо.

Колхозууд, совхозуудтахи мал ажалай ашаг шэмые бүри ехээр абаха, бэлэдхэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Карелиин АССР-тэ, Ставрополиин хизаарай Карачаево-Черкесскэ автономито областьдо, Тюменскэ областьдо, Алтайн хизаарай Горно-Алтайн автономито областьдо, Якадай АССР-тэ, Камчаткын областьдо тус бүриин 5 мянган түхэригэй хэмжээтэй мүнгэн шангуудые үгэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Линдон ДЖОНСОНДО АМАРШАЛГА

А. И. Микоян, А. Н. Косыгин Линдон Б. Джонсондо телеграмма эльгээжэ, Америкын Холбоото Штадуудай Президентын тушаалда һунгагдаһантайнь дашарамдуулан, тэрэниие халуунаар амаршалба. Совет болон американ арадуудай ашa туһада, амгалан тайбан байдал батадхалгын ашa туһада СССР США хоёрой хоорондохи харилсаае хүгжөөхөөр бэлэн байһыемнэй хододоо үзэхэ байхат гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Ерээдүйн үе энэ арюун һайхан хэрэгтэ манай оронуудай правительствануудай шэнэ оролдолго гаргалгаар тэмдэглэгдэхэ байһандань найданабди гэжэ телеграмма дотор мэдүүлэгдэнэ.

КАМБОДЖЫЕ ДЭМЖЭН

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. И. Микоян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин Камбоджын гүрэнэй толгойлогшо принц Нородом Сианукһаа телеграмма абаба. Урда Вьетнамай зүгһөө Камбоджын территори руу агаараар баһа добтолжо, хүнүүдые гэмтээһэн, материальна ехэ хохидол ушаруулһан тухайдань телеграмма дотор мэдээсэгдэнэ. Камбоджын сүлөөтэ эрхые эбдэһэн энэ шэнэ добтолготой дашарамдуулан, Камбоджын амгалан ба аюулгүй байдал хамгаалха асуудал зүбшэн хэлсэхын тула женевскэ зүблөө яаралтайгаар зарлаха шухала байһанда принц Сианук дахинаа анхарал хандуулба.

Нүхэд А. И. Микоян, А. Н. Косыгин принц Сианукта харюугай телеграмма эльгээгээ. Эб эетэй байхые хүсэдэг Камбоджодо эсэргүү зэрлэг түримхэй шэнэ аашануудай гаргагдаһые телеграмма дотороо эрид буруушааба. Өөрынгөө ороной нейтралитедые, газар уһанай талаар ойроо хүртэнгүй байлгые хангаха зорилготой Камбоджын правительствын хүсэлэлгые, зүблөө зарлаха гэһэн гуйлтыень Советскэ правительство хододоо дэмжэдэг байгаа, дэмжэжэ байна гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта Советскэ правительство принц Сианугай дурадхалтай зохилдуулан, Индо-Хитад тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдтэ гар табиһан оронуудай правительствануудта хандажа, Камбоджын нейтралитет ба газар уһанай талаар бүтэн бүрин байлгые хангаха хэмжээ ябуулга тодорхойлхын тула Женевэдэ уласхоорондын зүблөө зарлахаар зүбшөөрхыень уряалба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МОСКВА. Кремль.
ТАСС-ай фотохроника.

Ч. НАМЖИЛОВ

ЭХЫН ЗҮРХЭН

Октябрийн революциин агуу ехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй эхэ—Мария Александровна Ульянова тухай «Эхын зүрхэн» гэжэ поэмэ Ч. Намжилов бэшэжэ дүүргэѐ. Мүнөө тэрэ поэмын «Бороогой дуһалнууд яаһан хүндэб?» гэһэн бүлэг эндэ хэблэгдэбэ.

БОРООГОЙ ДУҺАЛНУУД ЯАҺАН ХҮНДЭБ?

Үнинһөө хойшо
бүрхэжэ эхилһэн огторгой
Үүлэеэ суглуулһаар
багтааха аргань һалаал даа.
Үсөөхэн дуһалаар
үлэ мэдэг орохоёо болинхой,
Үһөөрэн, бүтүүрэн
үргэлжэ нэлэнхы сайраал даа.
Һалхигүй аалин.
Һажалдана уляаһан, хуһан...
Һалхигүй аалин.
Һабиран дуһална уһан...
Һалхигүй аалин.
Һүгшаран уйлан байгаалам
Һанаата болон,
уйдхарта даруулһан байгаали?
Буудаһан абяатай
дуун, һаргама сахилгаан
Бусажа ябаһан
замдань хаанашье
үзэгдэбэгүй...
Буудал дээрэһээ
тэргэ морёор соёруулһаар.
Бушуулжа гэртээ
дүтэлһэнөө тэрэ мэдэбэгүй.
Аяшаран зүдэржэ,
аяар холоһоо ерэхэдэ,
Алтан богоһоёо
алхажа орохоншье бэрхэтэй...
Амиды хадаал
арайхан һалирһан эхэдэ
Асаржа ябаһан
шархань хэсүү үбшэнтэй.
Тэрээн тухайнь
һүрөөтэй мэдээсэл хүрэһэн
аад,
Тэбдэһэн үхибүүд
һуужа байжа ядашоо һэн...
Тэргын абяагаар
юрьесэ гүйлдэжэ гараһан аад,
Тэбэрин, таалан
эжыгээ хүзүүндэ аһашоо һэн.
Тойроод жэхымээр
бүтүү, шиигтэй, харанхы...
Томохон дэнтэй
гэртээшье ороходонь
харанхы...
Толгойгоо тулаһан
эхын сээжэ соо харанхы...
Томоотой долонгир
хүүгэдэйнь зосоо харанхы....
Эрьегүй ехэ
уйдхар гашуудалай далайе
Эгээ яажа
үдхажа, халмажа
дундаруулхаб?
Эжы, дүүнэрэйнгээ
уруу дуруухан шарайе
Энэрхы сэдьхэлдээ
хүбүүниинь яатараа хадууна
хаб?...
Хэлэшэгүй хүндэ
байдалда ороһоноо тухайлаад,
Хэниинь мүнөө
юуншье гэжэ һурахаб даа?
Хээрэ хүдөө
сүлүүлһэн эгэшэ тухайгаа
Хэзээшье дуулаа һаань,
хожом болохогүй, бараг даа.
Сашань лэ хайратай...
гүлмэр залуу наһандаа
Саазын сахада
гэдэргэ харангүй зогсоол даа...
Саһанай ороходо
амаралтаар гэртээ ерэхэгүй,
Сэсэгэй һалбархада
сэнгэжэ дүүнэртээ гүйхэгүй...
Багашуул гурбань
таһалгадаа орожо унтаба,
Барагар хара
зүүдэеэ манан угтаба.
Баранһаань аха
Володинь тэндээ үлэбэ.
Баарһанайнгаа баруун
гар тээнь һуужа дүнгэбэ...
Ошохо, ерэхэ
замдаа үзэһэн, хараһанаа,
Олон газараар —
түрмэ, сүүдээр—ябаһанаа
Ойлгуулжа эхэнь
хөөрэжэ эхилээд байтараа,
Одоошье нэгэ тээ
хүрэн гэхэдээ бархираа.
Уулзажа һүүлшынхеэ
хараһанаа дурдаад бархираа...
Уйдхарта хуби
заяаень һанахадаа бархираа...
Удаанай бэеэ
барижа ябаһанаа бархираа.
Удаада хүбүүнэйнгээ
сээжыень дэрлээд бархираа...
Угаажа сонхыень
сүршэһэн бороонshье адхараа...
Унтаһан модоной
мүшэрые сошоон адхараа...
Урданай сугларһан
үүлэдые задалан адхараа..,
Уужамхан талынгаа
умдыень харяан адхараа.
Дуугай ааляар
һабиран шааян орог лэ даа,
Дуһалнуудынь ниилэхэдээ
даасатай, эршэтэй, хүндэ даа...
Дуулим тэнюун
мүрэниинеш халяажа болодог,
Дуулга хабсагайн
хаяае нураан хобхолдог...
Халта зосоогоо
сэлмэһэн эжынь эрьебэ,
Хайратай нюдөөрөө
хүбүүгээ гуйнгяар хэлэбэ:
— Халагни халаг,
ямар ехэ уйдхар бэ даа,
Харгыгаа һайса
хаража, ойлгожо ябыш даа!..
Газаа бороон
намдаха, һэб гэхэ юумэгүй,
Гасалан зоболонто
нюдэнэй уһан эбэрнэгүй...
Галта шарайгаа
нүгөөдэнь гэрэлтүүлэн
хурсадхаба,
Гарайнгаа адхые
шангаар бажуужа харюусаба:
— Эжы, бидэнэр
ондоо харгыгаар ошохобди,
Иигэжэ ганса
нэгээрээ тэмсэжэ болохогүй!
Эбтэй олоной
хүсөөр нэгэдэн орохобди,
Эзэрхэг хаашуул
эрьежэ хэзээшье бусахагүй!
Хүбүүнэй үгые
хүлеэжэ байһан юумэдэл
Хүнхинэн нэжэгэнэһэн
тэнгэриин дуун сууряатаба.
Хүдөө тала,
хүнды жалгануудые гэрдэн,
Хүсэтэ сахилгаан
хоёр-турба удаа зуралзаба.

Шэл хайлуулхада элһэн, доломит, содо, сульфат, хара нүүрһэн, кремнефтористый натрий, поташна содын холимог, уһан гэхэ мэтэ хэрэглэгдэнэ. Эдэ минеральнуудай анализ хэжэ гаргахын тула Улаан-Үдын шэлэй заводой коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн лабораториин хүдэлмэришэд ехэхэн ажал хэнэ. Зураг дээрэ: техник, ВЛКСМ-эй гэшүүн Валя Соловьёва лаборатори соогоо ажаллажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

40 жэлэй урда тээ Агуу ехэ Октябриин долоон жэлэй ойдо «АМО-Ф15» гэжэ маркын нэгэ ха... хад тониын ашаанай машинанууд һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн Улаан талмай дээрэ гаража Совет ороной автомобиль бүтээлгын бии болоһые гэршэлэн харуулаа һэн. Москвагай «АМО» гэжэ завод 1924 ондо иимэ машинануудые анха түрүүн гаргаһан байгаа. Мүнөө энэ заводто Лихачевай нэрэ олгогдоһон байна. Мүнөө «ЗИЛ-130» гэһэн мүнөө үеэй шэнэ түхэлэй автомашинануудые завод гаргадаг боложо байна. Энэ машина 6 тонно хүрэтэр ашаа ашаха, 90 километр түргэнөөр часай турше соо ябаха юм. Зураг дээрэ: «зүүн гарһаа «АМО-Ф15» гэжэ түрүүшын ашаанай машиные хэ... саралга. Баруун гарһаа Лихачевай нэрэмжэтэ автозаводой гол конвейер дээрэ «ЗИЛ-130» гэжэ ашаанай шэнэ машинанууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ПУБЛИЦИСТИКЭ

Г. ТУДЕНОВ

ДЭМБЭРЭЛТЭ САГ ТУХАЙ ДЭГЭД ШЭБШЭНЭ

Октябрийн хубисхалай болоһоор дүшэн долоон жэл үнгэрөө. Дүшэн долоон жэл... Ганса хүнэй наһа байдалда хэдышье томо хэһог байбашье һаа, үргэлжэ хүн түрэлтэнэй ургажа ябаа түүхэдэ ехэшье болзор бэшэ ааб даа. Теэд энээхэн богони сагай хугасаан соо манай арад хэды шэнээн ута харгы гаталаа гээшэб, тэрэнэй байдалда хэды шэнээн һэлгэлтэ, хубилалта болооб! Эдэ бүгэдые хургаа даран тоолохонь бэрхэтэй. Ажал хүдэлмэридэ, ажабайдалда болоһон хубилалтануудые үшөөл шигэн тиигэн харуулба һэн гэлэйбди, теэд хүн зомнай таниша гүй ондоо болоноо ха юм. Хүнэй доторой болбосорол, ухаан сэдьхэлэй ургаса, тэрэнэй абари зангай болон эстетическэ мэдэрэлэй хүгжэлтые юугээр хэмжэлтэйб? Үдэрһөө үдэртэ манай байдалда шэнэ юумэн нэмэнэ, өөһэдөө хубилнабди.

Тиимэһээ үнгэрһэн дүшэ гаран жэлэйнгээ дабаанай оройһоо гэдэргээ хараха хүсэл заримдаа хүрэдэгынь гайхалгүй.

Даншье холоһоо абаад яалай, гушаад оной үе дээрэ тогтоод, нэгэ хэды шугамаар жэшэн харая. Хэнэйшье мэдэһээр, тала дайда, нуга соорхойгоор таража, тархижа һууһан һээеы гү, али урса гэрнүүдээ нэгэ газарта суглуулжа табяад, үмсын ажалтан хамтаржа, түрүүшын артель, колхозуудые байгуулаа һэмнай һанана бэзэт, зүүдэн шэнги тэрэ сагые! Энэ сагһаа эхилжэ, манай арадай ажабайдалда бодото революци болоо һэн, энэ сагһаа зарим талаараа бүришье түрүүн, эхилжэ, хаанта харгис засагай үедэ бии болоһон харанхы балар ёһо, гүрим, заншалай үндэһэн һалаад, хүн зоной хоорондо шэнэ ёһоной харилсаан дэлгэрээ һэн. Ямар түхэлтэй, ямаршуу маягтай шэнэ харилсаан дэлгэрээ юм? Нэгэ үгөөр харюусабал—болбосорол.

Бар хүсэнэй ажал, хүндэ ажал хойшоо гараа, һаяын сагта бүришье усадхагдаха зэргэтэй, оньһото техникын саг ерээ бшуу. Мэнэ һаяхан, гушаад ондо модон борной, мужагар соонхо, гар хажуур, балта, серпэ урдаа хараха зэр зэмсэгүүд байгаа бэшэ гү? Хэрбээ колхозуудта ганса нэгэ колёсно тракторнууд байгаашье һаа, зоной мэргэжэл, шадабари багатай байһан дээрэһээ хада, гүбээн хаягаар зогсоһоор зунаа бараха. Мүнөө ямар болоо гээшэб? Тарянда ороходол гээд гаралган! Теэдшье дизельнэ трактор, самоходно комбайнууд юу жагсааха, тэнсээхэ юм! Үбһэ, түлеэ асархадаа машина, трактор, Үнгэржэ ерэхэдээ оньһото техникын хүсөөр ороохо хиидхэнэ, татана, һүри хаяна бэшэ гүбди...

Гушаад он—морин эрдэнин үе. Тиихэдэ велосипедтэй хүн эрхим тоотой һэн. Ашаанай полуторка дээрэ һуугаа һаа, «урда наһанайм буян гү, мүнөө наһанайм талаан гү» гэхээр байгаа. Теэд мүнөөнэй хүн грузовой машина дээрэ һуужа ябаха аал? Өөһэдын машина, мотоцикл элбэгжээ. Талаар ябахаяа һанаа һаа, газааһаа автобусоор мордохош. Голоо һаа, такси, самолёдоор яба, шинии дуран. Гайхалтай саг, оньһото мотоорой саг! Һанаад үзыш, нүхэр, бүри һаяхан шэнэ ашаата машинын оройдо һуугаад, Улаан-Үдэһөө Баргажан хүрэтэр хонхосог бүхэндэ хоножо, ялхи харгыда яһаа гараагүйхэн арайл гэжэ арбадахи сүүдхэдээ хүрэдэг бэшэ һэн гүш?

Гэрэй ажал, эдихэ хоол, үмдэхэ хубсаһанайшье талаһаа абаад үзэгты, ямар һонин болооб! Хэр үгһаа хойшо эхэнэр хүнэй хүзүүн дээрэ һууһан гэрэй ажал нилээд хүнгэрөө, саашадаа бүришье хүнгэрхэ сохом харгыдаа оронхой. Гутал уллаха, арһа элдэхэ, хахархай хадхаха, халааһа халаха, хилээмэ бариха, талха татаха, гараараа түлеэ тайраха, хубсаһа угааха мэтын хүндэгүй аад, хүнэй хүсэ бараха, саг эдихэ хүдэлмэринүүд эхэ таһаржа байһан үетэй. Канализацитай, гэртээ уһатай болоходоо бүри ямар амар болохоб! Урданай буряадай эдихэ хоол тоотой һэн. Сагаан эдеэн, мяха, хилээмэн. Эдээн дээрээ нэмэжэ мүнөө элдэб янзын витаминтай, шэмэтэй хоол хэрэглэдэг болоо. Хартаабха-жэртээбхэ, капуста, морхооб, һонгино, үгэрсэ болон олон янзын газарай эдеэн гэр бүхэндэ дэлгэрээ. Саахар, конфетэ, жэмэс мэтын амтан эдеэнэй тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй, олондо элитэ. Урдань зүүн буряадууд загаһа эдидэггүй шахуу байгаа. Мүнөө ганса нэгэл һүзэгтэй үбгэд, хүгшэдһөө бэшэн бүгэдэ хэрэглэнэ. Энэ хадаа бурханда шүтэгшэдэй үсөөрһые гэршэлнэ. Юрэ хэлсэхэдэ, эдеэ хоол гээшэмнай хүнэй байдалда эгээл шухала зүйлнүүдэй нэгэн ха юм даа. Минии һанахада, олон янзын хоол эдидэгһээ ехэнхидээ дулдыдажа, буряад хүнэй газаа дүрсэ хүрэтэрөө ондоо болоо. Үнэхөөрөөшье, маяа хүлтэй, бүхэтэр нюргатай зон үсөөршөө бэшэ аал? Үргэлжэ дээрээ буряад зон сэбэршье, үндэршье болоһондол адли, илангаяа залуушуулые харыш!

Город хүдөө хоёрой илгаа жэлһээ жэл ерэхэ бүри бага болоно. Жэшээлхэдэ, хүдөөһөө город ерэһэн залуушуулые харахада хүмүүжэлэйнгээшье, хубсаһанайнгаашье талаар ехэ илгархаяа болинхой. Хүдөөдэшье һургуули, городтошье һургуули, газетэ, журнал, ном, кино, театр, радио, спорт, хатар, наадан—хүнэй хүгжэхэ, хүмүүжэхэ, болбосорхо арга боломжонууд хаанашье үргэн. Гэгээрэлэй болон эрдэм ухаанай түрүү амжалтануудые арадай байдалда дэлгэрүүлжэ байха национальна интеллигенци бии болоо. Хэдэн олон дунда, дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэд: агроном, врач, багша, зоотехник, инженер, ветеринар, советско-партийна хүдэлмэришэд хүдөө нютагуудаар ажаллана гээшэб! Эдэнэй нүлөө ажабайдалай алишье талаһаа харагдана, үшөөшье ехээр харагдаха байха. Яахадааб гэхэдэ, манай арад һүбэлгэн, шэнэ юумэндэ абьяастай бшуу. Оройдоо дүшөөд жэлэй турша соо ямар байһанаа ямар болоо гээшэб! Эрдэм соёлой, гэгээрэл болбосоролой талаар туйлагдаһан амжалтануудай олондо мэдээжэ болоһон хойнонь эндэ дабтаһанай үлүү. Хүхиргэн татажа хэлэбэл, дунда һургуули дүүргээгүй хүн—хүн бэшэ болошо байна бэшэ аал? Октябриин хубисхалай урда тээ үхэжэ, үсөөржэ байһан багахан арад совет олон арадуудайнгаа бүлэ соо ёһотой жаргалаа олоо! Хараад үзыт, манай арад мүнөө яатараа үдэжэ, үнэржэжэ байна гээшэб! Эдеэ хоол, байра байдал, ариг сэбэр, соёл болбосорол, аргаламжын хэрэгэй һайжарһанһаа боложо, үхибүүд гээгдэхэеэ болёо шахуу, элдэб муухай халдабарита болон социальна үбшэнүүд үлэгдэлгүйгөөр усадхагдаа, үргэлжэ дээрээ хүнэй наһан ута болоо! Энэ ехэ илалта, энэ ехэ баяр, жаргалай үндэһэн! Иихэдээ «үнэр, баян, ута наһатай, удаан жаргалтай һуугты!»—гэһэн элинсэг хулинсаг эхэ, эсэгэнэрэймнай юрөөл хүсэлдэжэ байна бэшэ гү?

Үдэрһөө үдэртэ үргэжэн хүгжэжэ байгаа саг байдалтаяа хамта бидэ өөһэдөө урганабди, эстетическэ мэдэрэлнай хүгжэнэ. Мүнөөдэрэй буряадуудые урданай, урданайшье гэлтэй даа, гушаад, дүшөөд оной, бүришье һаяын буряадуудаар жэшэхэнь бэлэн хэрэг бэшэ. Хүдөө нютагаар ябахадамни нэгэ үбгэжөөл «үндэһэнэйнгөө хубсаһа хунар хүрэтэр хаяжа байнабди даа...»—гэжэ ехэ голхоронги янзатайгаар хэлээ һэн. Өөрынгөө ойлгосын, эстетическэ бэлэдхэлэй талаар үбгэжөөл зүбшье байжа болоо. Теэд үнэн дээрээ ойлгосолдоод байгаа һаа, энэ голхоролтой, гомдолтойшье, гайхалтай, гэлыдтэйшье зүйл бэшэл юм һэн. Трактораар газар хахалжа байхыень хараад: «Юундэ модон соошхоор хахалнагүйбта?», электрын галтай шэнэ гэр соо байхадаа «урданайнгаа урса гэр соо орохомни», дулаахан автобусто һуугаад, үдэрөөр Ивалгын дасанай хуралда ошожо ябахадаа—«хазаар морёор ябаа һаамни дээрэ һэн»—гэжэ тэрэ үбгэжөөлэй хэлээгүйнь мэдээжэ. Ажабайдалай эдэ мэтын шэнэ зүйлнүүдые һайшааһан аад лэ, шэнэ хубсаһа, хунарһаа эхилээд, олон янзын шэнэ гүрим, заншалай, үзэл сурталай зүйлнүүдые үбгэжөөлнай ухаан бодолоороо гүйсэд ойлгожо, сэдьхэжэ абаадүй байшоо. Юумэ гээшэ саг сагтаа таараһан байдаг. Урданайнгаа сагта, зарим ушарта мүнөөнэйшье сагта, ута хормойтой буряад дэгэлнай зохисотойшье, таарууршье һэн: жэшээлхэдэ, үбэлэй сагта хазаар морёор ябахада. Теэд мүнөөнэй дулаахан автобус, машина соо ута хормойн хүл оройхоһоо бэшэ хэрэгынь бага болошоо. Юрэ хэлсэхэдэ, үндэһэн буряад хубсаһаяа хаяад, Европын түхэлэй костюм, пальто, туфлитай болоогты гэжэ хэншье маанадые идхаа, баалаа бэшэ, энэ гансал һайн дуранай хэрэг. Хэдэн зуун жэлһээ хойшо манай арадтай хаяа хадхажа, хүршэ һууһан ород тосхонуудыешье абаад үзыт, баһал адлирхуу байха. Яахадаа шэмээшэг эхэнэрнүүд наһа үеэрээ үмдэжэ ябаһан эрээ маряан сарфануудаа орхёод, мүнөөнэй платье, джемпер үмдэдэг болооб? Ушар юуб гэхэдэ, хүн зомнай өөрынгөө хүсэл, үйлэ, хэрэгтэ гансал ашатай, туһатай, ажабайдалда зохисотой талыень бэшэ, үшөө хажуугаарнь һайн, һайханай шугам бэрилсадаг ха юм. «Хүн гээшэ уран һайханай жураамаар юумэ бүтээдэг»—гэжэ Карл Маркс хэлээ һэн. Гэр байрашье барихадаа, айлшадыешье хүндэлхэдөө, хубсалхадаашье, юрэ, юушье хэхэдээ, хүн бүхэн өөр өөрынгөө шадал, боломжоор һайн, һайхан юумэ хэхэ гэжэ оролдоно. «Муу, муухай, хүнһөө доро байһайб, ябаһайб»—гэжэ һанажа ябаха хүн байха аал? Хүн өөрынгөө һайн дураар, ухаан сэдьхэлэйнгээ байгаалияар һайн, һайхан тээшэ тэгүүлнэ. Һайн, һайхан гээшэ оёоргүй далай, захагүй замбуулиин шэнги! Хүн зон ургаха бүреэ, хүмүүжэхэ, болбосорхо бүреэ улам лэ гүнзэгыгөөр, улам лэ үргэнөөр тэрэниие мэдэрхэ арга боломжо олоно.

Урданай буряадай уран һайханай, эстетическэ мэдэрэл хадаа монгол, түбэд, хитад, энэдх... лон бэшэ зүүн хизаарай ар... дай эстетическэ мэдэрэлтэй... дүтэ холбоотой байһан юм... дай аман зохёолшье абаад... ты, хэды ехэ нүлөө хараг... Буряад арадай аман зохёол... дээжэ болохо ульгэр «Г... Теэд Гэсэрнай баһа монгол... арадуудай урдаа хараха эл... шэ гү? Хубисхалай урда т... гол угсаатан уран зохёол... жасатай байһаниинь элитэ... буряадай дунда монгол, хит... бэд, энэдхэг дархашуулай г... лалга, гоёлой зүүдхэл хэды... һайшаалтай һэм бэ? Хитад т... эд бараан, зөөри хоёшол! Э... гэдын арадай эстетическэ... рэлдэ нүлөө үгэнгүй байха ар... гүй бшуу.

Һүүлэй дүшөөд жэлэй соо манай арадай эстетическ... дэрэл хадаа Европын болбо... арадуудай, үргэлжэ хүн т... нэй түрүү дүй дүршэл д... үндэһэлэн бүридэһэн Марксис... ленинскэ уран һайханай... дагажа, нилээд холо ошоһон... на. Хэтын сагта нойрсожо б... арадай һайхан мэдэрэл булаг... гээр бурьялжа, мүнөөнэй... тура, искусствын хэдэн... урасхал хобоогоор урдажа,... рэлтэнэй ерээдүй сагай уран... ханай гэгээн далай руу эрш... гээр шэглэнхэй.

Мүнөө ямар болоо гээшэб?!... дуран, энэрхы сэдьхэл хүнэй... рондохи харилсаанай һуури... Бидэ мүнөө «һайн, һайхан»,... муухай» гээшые үнгэтэ юрт... үедэ бии болоһон бурханай... заабаряар бэшэ, харин комму... байгуулагшадай улаан түг... алтан үзэгөөр бишэлгэдэһэн... ральна кодексын ёһоор илгар... набди. Манай философи, ма... мын философи шуһа мяхаар... зартай холбоотой, арадтай,... байдалтай холбоотой. Хэрбээ... дын философиин «хойто наһ... үржэн хандын орондо с... Мүндэлжэ түрөөд, мүнхэ жа... олохош»—гэжэ гоё аад, хү... ульгэрөөр ажалша хүнэй т... балартуулдаг байгаа һаань,... материалистическэ философи... шан гээд энэ дэлхэйгээ хү... жа, үнэхөөр жаргалай орон... хоб,—гэжэ эли тодоор заа... үхэһэн хойноо бэшэ, энэ наһ... жаргал эдлэхэ ёһотой! Манай... жаргалайнгаа бодото тү... улаан гартаа лаб баринхай,... дуран, хани барисаан болон... бэшэ һайн, һайханай мэдэ... барижа байһан гэнжэнүүд... һүрөө. Һайханаар ажаллаха,... ханаар ябаха, һайханаар аж... далаа зохёохо, һайханаар а... сэнгэхэ, һайханаар ханилжа,... сэхэ, инаг дуран, энэрхы с... лээ хоёр нюдэнэйнгөө сэсэг... гээр сахижа ябаха бүрин... арга боломжо Манда үгтөө!... бодолоо арьбажуулха, уран... ханайнгаа мэдэрэл гүнзэгы... үргэдхэхэ, ажабайдалаа бо... түхэлтэйгөөр хүгжөөхэ,... руулха, тэрэнээ гоёохо ү... ехэтэй болгохо сагнай мүнөө... Хараад үзыт, хэды шэнээн... һайхан, хүниие хүндэлһэн,... һан, юрын хүнэй нэрэ зэргэ... рэ үргэһэн шэнэ янзын ёһо,... заншалнууд манай байдал... тэрэн орожо байна гээшэб!?

Энэл даа—Октябриин ху... лай дэмбэрэлтэ охин, энэл... жаргалта ерээдүймнай шэ... гүй булагай эхин!

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ТОЛЛОГДОХОНЬ

Октябриин хүндэлэлэй социалис мүрысөөн Буряадай барилгын управлениин хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Барилга-хабсаралгын 9-дэхи управлениин барилгашад энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Выдрино тосхондо тэдэнэй бариһан 32 байратай гэр һаяхан ашаглалгада тушаагдаба. Тэндэ зөөжэ ороһон Байгалай модоной баазын хүдэлмэришэд октябриин һайндэрые шэнэ байрануудтаа угтажа, барилгашадта баясхалан хүргэхэнь.

РСФСР-эй габьяата барилгашанай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Клавдия Соркало гэгшын даадаг коммунис ажалай бригада хүдөөгэй барилга һайнаар эрхилнэ. Шергинскэ совхоздо баригдажа байһан гахайн байрын, тэжээлэй кухниин барилгые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготой.

9-дэхи управлениин барилгашад экономическа талаараа һайн үрэ дүн туйлаа. 3-дахи кварталай туршада 3.200 түхэриг олзо оруулха түсэб 20 мянган түхэриг хүрэтэр дүүргэгдэбэ.

Барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин коллектив эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа эршэ шангадхан, һайндэртөө бага бэшэ бэлэгтэйгээр ерэбэ. Химиин шухала предприятинуудай нэгэн болохо Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилга дээрэ ажалладаг тус управлениинхид түсэбөө һайнаар дүүргэжэ эхилээ. Тэдэнэй хүсэ шадалаар комбинадай гол корпусой, шлифовальна цехэй, картонно фабрикын хабсаралга дүүргүүтэй байна. Нүхэд Ангольдт, Коневой, Мордуевай, Спицынэй, Бережковой даадаг коммунис ажалай бригаданууд даабаряа үдэр бүхэндэ 110—150 процент дүүргэнэ.

Барилгын управлениин бусад организацинуудай хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэй шангаар ажаллана. 5-дахи СМУ-гай барилгашад шэлэй заводые шэнэдхэн үргэдхэхэ барилга дээрэ ажаллаха зуураа, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. 7-дохи СМУ-гай барилгашад хилээмэнэй ехэ завод һаяхан ашаглалгада тушааба.

Павел Фаломеевэй, Борис Полторацкиин, Антонина Деменина, Екатерина Волошина тэгшэдэй даадаг бригаданууд ажалаа һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэжэ, барилгашадай дунда суурхана.

А. ШУЛУНОВ.

ҮБҺЭНЭЙ ГУРИЛ—ҮНЭТЭ ТЭЖЭЭЛ

СССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫН МИНИСТЕРСТВЭДЭ

Сэсэглэжэ байха үедэнь сабшажа, искусственна аргаар хатаагдаһан үбһөөр шэмэ ехэтэй тэжээл — үбһэнэй гурил бэлэдхэжэ болохо юм. Энэ тэжээл шэмэ шанарайнгаа талаар талха тарянай зүйлһөө дутадаггүй, харин белок, минеральна бодос ба витаминай талаар бүри ехэ байдаг гээшэ.

Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үбһэнэй гурилай шухала удха шанартай байһые анхаралдаа абан, манай правительство энэ тэжээл элбэгээр үйлэдбэрилхэ тухай тусхай тогтоол гаргаһан байна. Оронойнмай промышленность мүнөө үбһэ хатааха түхеэрэлгэ гаргажа эхилэнхэй. Зарим ажахынуудай мал ажалда үбһэнэй гурил үргэнөөр хэрэглэгдэжэ эхилээ.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство тус тэжээл үйлэдбэрилхэ ба хэрэглэхэ тухай зүбшөөл үгэхэ зуураа, Бүхэсоюзна, Украинын, Прибалтикын институдуудай дурадхалнуудые һайшааһан байна. Үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ дурадхал зохёоходоо, колхоз, совхоз ба научна эмхи зургаануудай ажахын дүй дүршэл согсологдоһон гээшэ.

Үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ асуудал шиидхэхэдээ нэн түрүүн үбһэ, ногоо элбэгээр ургуулха бааза байгуулгаһаа эхилхэ шухала. Юуб гэхэдэ, энэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ дайралдаһан лэ үбһэ ногоон гаарахагүй бшуу. «ТУ-16» гэдэг техническэ заабариин ёһоор нэгэ килограмм үбһэнэй гурил соо 250 миллиграммһаа бага бэшэ дээдэ сортын каротин, 180 миллиграммһаа бага бэшэ 1-дэхи сортын, 130 миллиграммһаа бага бэшэ 2-дохи сортын каротин байха ёһотой. Гадна энэ тэжээлдэ 16 процентһээ бага бэшэ протеин, 23 процентһээ дээшэ бэшэ клетчатка байха болоно. Искусственна аргаар ногоо хатаадаг түхеэрэлгын үнэ сэнгые харюулхын тула жэлдээ 100—120 үдэрэй туршада тэрэниие хүдэлгэхэ хэрэгтэй.

Институдуудай, союзна министерствануудай мэргэжэлтэд оронойнмай зоно бүхэндэ үбһэнэй гурилда хэрэглэгдэхэ тусхай ургамалнуудай агротехникэ зохёон дурадхаһан байна. Хойто Кавказ, Украинын талата районуудта, Доодо ба Дунда Волгодо, уһалагдадаг ехэ газартай бусад районуудта үбһэнэй гурилда хусы үбһэ хэрэглэхэдэ тон таарамжатай. Хусы үбһөөр баян сабшалан һайнаар уһалаад байгаа һаа, намар болотор 3—4 дахин сабшажа, үбһэнэй гурил гаргадаг агрегадые таһалгаряагүйгөөр ашаглажа болохо юм.

Хусы үбһэндэ нэмэлтэ болгон (хабартаа, мүн зундаашье) горох, викэ, мүн шанниса болон обёосой ногоон һолеомо холилсоходо таатай байха. Тэрэшэлэн енимэнэй, сосын ногоо хэрэглэхэдэ болоно. Намартаа үбһэ ногооной хатдарха тээшэ хусы үбһэнэй хэлэтэй сахарай свёклын эшэ, зун тариглаһан ногоон горох холилсохо юм.

Дурсагдагша зонуудта үбһэнэй гурилда хэрэглэгдэхэ нэгэ жэлэй ургамалнуудай тарилгын агротехникэ юрын тарилгаһаа юугээрээшье илгаагүй. Викэ болон горохтой холижо тариглаһан ургамалнуудые үбһэнэй гурилда хэрэглэхэдээ сэсэглэхэһээнь урид сабшажа болохогүй. Габэшье сэсэглээ дууһан губитэрнь байлгажа баһа болохогүй. Люцернэ тухай хэлэхэ болоо һаа, зунай үедэ хэдэн дахин сабшахаар үндэр ургаса абахын тула газартань минеральна утэгжүүлгэ ехээр оруулха хэрэгтэй. Тус ургамалай тариглаха газарта намартаа гү, али хабар эртүүр фосфорно ба калийна утэгжүүлгэ нэмэдэг байна. Газарайнь хүрьһэнэй хужартай байгаа һаа, калийна утэгжүүлгэ хэрэглэжэ болохогүй.

Ой модотой, намаглиг газартай нютагуудта үбһэнэй гурил үйлэдбэрилхын тула нэгэ дахин тариглалдаг, эртэ сэсэглэдэг клевер тариха хэрэгтэй. Иимэ нютагуудай зарим районуудта люцернэ тарижа танилсахада болоно. Зунай сагта, хабар эртүүр тариглаһан горохой, викын ба люпинэй ногоо, мүн тэрэшэлэн намартаа малтагдахаһаань хоёр, гурбан хоног урид саахарай свёклын эшэ хэрэглэхэдэ һайн шанартай үбһэнэй гурил үйлэдбэрилэгдэнэ.

Үбһэнэй гурил элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ һайн баазатай болохын тула модолиг ба намаглиг газартай нютагуудта агротехникын заабари сахиха хэрэгтэй. Тариглаһан клейверэй һайнаар ургахын тула нэгэ гектарта 30—45 килограмм хүрэтэр фосфорно-калийна утэгжүүлгэ хэрэглэхэ, мүн сабшаһанайнгаа һүүлдэ нэмэлтэ тэжээл оруулдаг байна. Хэрбээ газарайнь хүрьһэнэй хужартай байгаа һаа, нэгэ гектарта 1,5—2 тонно нэбёосхо оруулхада һайн.

Уһалагдадаг газартай, мүн уһалагдадаг сабшалантай ажахынуудта үбһэнэй гурил ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжо бии гээшэ. Тариглаһан ургамалайнь гү, али сабшалангай ногооной 25—30 сантиметр үндэр болохотой зэргэ сабшажа эхилхэ. Гэхэ зуура, ашаглагдадаг газарайнь гектар бүриһөө 50 центнерһээ доошо бэшэ ургасын абтадаг һаа, үбһэ ногооеынь гурилда хэрэглэжэ болохо байһаниие мартажа болохогүй.

Дунда Азиин республикануудта имагтал уһалагдадаг газартай районуудтань үбһэнэй гурил үйлэдбэрилхэдэ ашатай туһатай байна. Эндэ хусы үбһэнтэй намар тариглаһан викэ, горох гэхэ мэтын ургамалнууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Илангаяа хусы үбһэ хабарһаа намар болотор 4—5 дахин сабшажа, гурил болгодог байха юм.

Манай инженернүүд үбһэ ногоо хатаан тээрмэдэхэ тусхай машинануудые зохёон бүтээнхэй. Үбһэнэй сабшагдахатай зэргэ хэрэглэхэдэ үлэмжэ һайн. Энэ ажалда «КИК-1,4» маркын үбһэ хэршэн жэжэлдэг косилка үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Хэрбээ сабшагдаһан үбһые поли дээрэнь бага зэргэ хатаагаад абаха һаа, юрын тракторна косилка хэрэглэхэдэ болоно. Бобово ургамалнуудые сабшахадаа косилкынгаа хойно тусхай валик шагтагалан дарууха хэрэгтэй.

Сабшагдаһан үбһэ ногоо хатааха хүдэлмэридэ элдэб түхэлэй агрегадууд хэрэглэгдэдэг юм. Барабантай сушилкые техническэ заабариин ёһоор һайнаар ашаглаад байбал, нэгэ час соо 400 килограмм үбһэнэй гурил гаргажа болоно. Тэрэшэлэн хоёр лотоктой сушилка час соо 350—400 килограмм хүрэтэр гурил татан гаргана.

Татагдаад гараһан үбһэнэй гурилые һэрхигэр бэшэ мэшээг соо хээд, дулаан байрада хадагалха шухала. Тэрэ байрадань 2—4 градус дулаан байха зэргэтэй.

Үбһэнэй гурил малда үгтэхэдөө гол түлэб каротин, белок, углевод болон бусад шэмэтэ бодосуудаар баян тэжээл гэжэ хэрэглэгдэнэ гээшэ. Каротин ехэтэй тэжээл байһан тула үбһэнэй гурил нэн түрүүн үндэгэлжэ байһан таханууда, ороохо тарая, хартаабха, свёкло гэхэ мэтые эдижэ байһан гахайнуудта үгтэхэ болоно. Зуун килограмм шэгнүүртэй малда сүүдхэдээ дунда зэргээр 30 миллиграмм каротин үгтэхэ ...той. Ондоогоор хэлэбэл, малай эдидэг рационда 5—10 процент үбһэнэй гурил оруулхаар зааб... рилагдана. Гэхэтэй хамта, эдидэг тэжээл дээрэ үбһэнэй гурил нэмээ һаа, дээрэнь ... уһа хэхэ гү, али бусалгажа ... болохогүй. Юуб гэхэдэ, хамаг ... миниинь хосоржо, малай ... ниэмдэ ямаршье аша туһа ... хэгүй.

Искусственна аргаар үбһэ хатаадаг түхеэрэлгэнүүдэй ... хынуудта олон болохолоор ... нэй гурилай үнэ сэн хямд... тэрэниие элбэгээр үйлэдбэри... арга боломжо бии болохо ба... Тиимэһээ үбһэнэй гурилаар ... хяа, гахайнуудые тэжээхэһээ ... ха, һаамхай үнеэтэ, бухануу... хониндо эдюулхэ арга олд... бшуу.

Ниитын адууһа малай ... шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ... хала удха шанартай үбһэнэй ... рил үйлэдбэрилгын бүхы га... шые манай эрдэмтэд экономи... талаарнь тооложо үзөө. Энэ ... жээлэй ашаар мал ажалһаа ... жэ абтаһан продукциин үнэ ... үбһэнэй гурил үйлэдбэрил... хэрэгдэһэн гаргашаһаа һу... ехэ гэжэ тодорхойлогдоһон ба...

(ТАСС)

АУДИТОРИНУУД СОО

ФОТОРЕПОРТАЖ

Улаан-Удыемнай һүүлэй үедэ студентнүүдэй хото гэжэ нэрлэдэг болонхой. Хэр зүб хаб? Дүрбэн институдуудайнь дүүемэ аудиторинууд, арбан табанһаа үлүү техникумүүдэйнь һаруул классууд соогуур ябаад үзыт. Шанаагаа тулажархёод, сагаан толгойтой профессорые шагнаархаһан гү, али орёо нарин оньһото приборнууд дээрэ ерээдүйнгөө мэргэжэлэй ехэ һонин зүйлые шудалан һууһан оюутаниие заал һаа харахат. Олон мянган оюутан Улаан-Үдэдэмнай һурадаг даа!

Хаана һуранат гээд асуугаа һаа:

— Соёл культурын институдта.

— Хүдөө ажахынхида.

— Түмэр харгын техникумдэ, — гэхэ мэтэ харюунууд эжэлүүдгүй соностохо.

Хаанаһаа ерэжэ эндэ һуранат гээ һаа:

— Нарата Грузиһаабди.

— Бидэ алмазта Яхадайбди

— Бүгэдэ Найрамдаха Монгол Арад Уласһаабди, — гэһэн лэ харюунууд таһархагүй.

Тиимэл хадаа Улаан-Үдэмнай студентнүүдэй хото бэшэ гү?!

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһээр һара шахуу боложо байна. Тиибэшье һаань, ниислэл хотымнай дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта шэнэ һонин юун бии гээшэб гэһэн асуудалтай бэшэгүүд манай редакцида орожол байдаг.

Тэрээн тухай мүнөө манай фоторепортаж хөөрэжэ үгэхэ.

НЭГЭДЭХИ ЗУРАГ. Дуун... Хүнэй ажабайдалда дуун ехэ һуури эзэлдэг шуу. Тиимэл хадань эхин һургуулийн партын саана һууҳаһаа захалаад, хүүгэд дуу дуулажа һурадаг. Хэрбээ энээнһээ урда тээ республикымнай һургуулинуудта тусхай мэргэжэлтэй дуунай багшанар ехэ дуталдадаг һаань, мүнөө энэ байдал хубилхань. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдын багшанарай училищиин дэргэдэ мүнөө жэлдэ тусхай хүгжэмэй-педагогическа отделени нээгдээ. Тус отделениин һурагшад Л. Егорова, Ю. Тимофеев, Х. Цоктоева гэгшэд удаадахи хэшээлдээ анхаралтайгаар бэлдэнэ.

ХОЁРДОХИ ЗУРАГ. Мүнөө Улаан-Үдэдэмнай хоёр багшанарай училищи бии болоо. Энээн тухай олонхид мэдэнэгүй ёһотой. Оньһожоруулагдаһан шэлэй заводойхидой сэбэр арюун һуурин газарта хоёрдохи — һургуулиин наһанда хүрөөгүй хүүгэдые хүмүүжүүлэгшэдые һурган гаргадаг училищинь оршодог юм. Зураг дээрэ: тус училищиин һурагшад С. Армаева, Н. Федорова, О. Нагаслаева гэгшэд хүүгэдэй саадта уралалгын ашаар багашуулай ойлгосо мэдэсые хурсадхаха мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна.

ГУРБАДАХИ ЗУРАГ. Манай республикын мүнөө дээрээ ори гансахан лэ дээдэ техническэ һургуули болохо Зүүн-Сибириин технологическа институт жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ, шэнэ шэнэ мэргэжэлтэй хүнүүдые бэлдэн гаргадаг болоно. Һуралсалай энэ жэлдэ «Машина бүтээлгын технологи» гэһэн кафедра нээгдээ. Тус кафедрын мэдэлэй лабораторинууд соо шэнэ шэнэ приборнууд тодхогдожо, студентнүүдэй эрдэм ухаагаа, практическа онол аргаа дээшэлүүлгэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлнэ.

Энэл технологическа институдта үдэшын отделени мүнөө жэлдэ нээгдээ. Түб хотымнай олохон промышленна предприятиин хүдэлмэрилэгшэд эндэ мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Физикын кафедрын багша Г. Д. Аюшина студентнүүдые шэнэ электронно осциллографтай танилсуулна.

К. КУРТИК.
Фотонь авторай.

ЗАГАҺАТЫН ТАЛЫН ЗАГУУН ДЭЭРЭ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...Загаһатаһаа хори гара модоной шартахи тарьяанай поли. Хабарай юн һалхин һэршэтэнэтэр үлеэтээд байна. Үбдэгсөө хүр саһан. Эгээл энэ удын урда тээ хоёр тракторта томо томо шаргануудые шагтагалһан гаран зон хүрэжэ ерэһэн байба. Тэрэ үдэртөө, үшөө хойто үдэрнүүднь эдэнэр эндэһээ холо ошоогүй. Нэгэшье аса һолоомо саһан долоо ухашалан абахань амар хэрэг бэшэ... Харин найман шарга һолоомо абахын тула хэды бар хүсэн гаргааб! Сагит нүхэдөө үдэридэн хүдэлөө. Муу хүлынь шархирна, ярьяа. Тэрээнэй миниишье хараад байгаа бол, хэн юун гэхэ бэлэй. Теэд Сагит тиигэжэ шадахагүй хүн.. Хэзээл иимэ залиршагүй эрмэлзэлтэй хүн. Энэнь тосхоной ухилаашье мэдээжэ.

Боробо дээрээ үндыжэ үрдеэгүй тараа эшэргэнээн үбшэндэ дайрагдажа, Сагит хэдэн һара хэбтэжэ, шархатаа үреэһэн хүлынь хатажа, нэгэ һаһаараа доходон болошоһон юм. Мүнөөшье хаа яахан модо тулаад ябадаг. Хэды иимэ болобошье, тороо тоогүй юм. Холын Татарһаа Буряад орон зөөжэ ерэһэнээ, «Улаан туяашан» гэжэ Чисаанын багахан колхозой гэшүүдэй хани халуунаар угтажа абаһые. һүүлдэнь эсэгэһээ уладжа эсэгын уялга бэе дээрээ

лажа дааһанаа Сагит Сабитович усэгалдар болоһон ушар шэнгеэр һанадаг. Юрэдөө ажабайдалай гайтайхан дабаа дабаһан юм даа. Хатуу зоригтой, ажалша бэрхэ: Баһа дайн соогуур арбан табатайдаа колёсно трактор жолоодожо эхилһыень марташагүй. Хорёод наһандаа тракторай бригадир боложо, Чисаана, Худан соогоо суурхагша бэлэй. Сагидай герой бологшоб гээдшье хөөрэлдэгшэ һэн. Теэд энэ хүн хоёр—нэгэн жэл соо бэшэ, харин мүнөөшье хүрэтэр ото суурхажа ябана.

Балайш үни бэшэ бэлэй. Үдэшэ бүдэг бадаг боложо байхада тосхоной гудамжын дундуур гэртэй Сагидай газаа ерэхэдэмнай, тэрэ харанхыгаар модо харуулдажа, сүлөөгүй байба.

— Юрэдөө энэ зундаа гэрээ урилаа болоһон аад, дуүһажа ядашоод байнабди. Иигэжэ байһаар саһа оруулна аа гүб,—гээд Сагит Сабитович шоглон хөөрэбэ.

Һүүлээрнь гэртэ орожо, ажал хэрэг тухай нилээдгүй хөөрэлдэбэбди. Сагит эсэнги шарайтай. Зүгөөр галтайхан нюдэниинь урихана ар ялалзана.

Машина-техникын бэлэдхэл тухай, талха тарьяанай ургаса тухай хөөрэлдэнэбди. Хөөрөөндөө дашууржа, аяар холын сагай хэрэгүүдшье тухай зугаалнабди.

—Мүнөө һанахада өнеэдэтэйшье, һониншье шэнги байдаг юм. Тэрэ душан долоон ондо манай бригадада дурбэн колёснол байгаа ха юм. Эбдэрхэшье гээшэнь заха забигүй,—гээд Сагит Сабитович тэрэ сагаа һанахадаа бүри хүхюутэйхэн болоно. —Тиибэшье тэрэ намартаа гектар бүхэнһөө 13 центнер орооһо абаһан зомди.

—Тракторайнгаа тоһо Загарай. Элхиһээ заримандаа морёор шэрэдэг байгаабди,—гээд арбан хоёр жэлдэ колёсно трактор жолоодоһон, мүнөө һамганиинь—Екатерина Федоровна хэлээд абана.

Гэнтэ үүдэн турд нээгдэжэ, Хүсөөтын һаалиин гүүртые даагша Надежда Бухаева орожо:

— Сагит, силос дарахадаа аюул үсалһаа хайшан гэжэ бэеэ һэргылхэ ёһотой бэлэй, хэлыш. Городой залуу ухибүүд ерэһэн аад, өхэл һанаа зобохоор байна,—гэбэ.

Һүүлээрнь ном уншана. Баһал үни удаан хөөрэлдэнэ.

Иимэрхүү уулзалганууд Сагидайда холол боложо байдаг.

Холодоо түрүү зэргэдэ ябадаг ажалай баатарые нютагаархидынь Чисаанын сомоной Соведэй депутат болгожо һунгаа. Харин мүнөө Надежда Бухаевашье Сагитда хандахадаа гансал механизатор бэшэ, харин депутаттаа гэжэ ороһон байгаа бэзэ. Сесси дээрэ хэлэһэн асуудалнуудые зүбшэлгэндэ Сагит ехэ эдэбхи гаргадаг. Һунгагшадай һанамжа, дурадхалнуудынь дүүргэхые ходоо оролдодог, дүүргэдэгшье. Сагит республикын Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаанхай. Медальнууд? Гурбан. Сагит Сабитович фронт дээрэ ябаһан бэшэшье һаа, аша габьяань иимэл шуу.

Чисаанын совхозой нэгэдэхи фермэ болохо Загаһата тосхоной механизаторнууд энэ жэлдэ таба мянга зургаан зуу гаран га газар тарьяа тарьяад, тэрэнэйнгээ гектар бүриһөөнь дунда жэшээгээр арбаад центнер ургуулһан байна. Энэ ургасаяа богонихон болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр хурааад, гүрэндөө тушаагаа. Тэндэ 29 тракторнуудые һаалгүйгөөр ябуулхын тула Сагит Сабитович үдэр, һунигүй оролдоо. Бурил һаяшаг һэн, Сагит Сабитовичайда орохоdo, тэндэ хэдэн механизатор хүбүүдээр тэрэ өөрөө сайлажа һууба. Теэд сай ууха забһартаашье эдэнэр ажал тухайгаад, электростанцида туһалха тухайда хөөрэлдэнэд.

Сагит механизатор-депутат жэлэй дурбэн сагта ходол иимэ сүлөөгүй ябадаг хүн. Арадай зараса—ажалша баатарнуудай нэгэниинь энэл гээшэ хаям гээд ходоо омогорхон шэбшэжэ ябадагбди.

Н. ГАЛДАНОВ.
Р. ХАЛЗАНОВ.

Агаһаа ерэһэн бэшэг

ХҮРШЭНЭРНАЙ ЯМАР ҺОНИНТОЙ ГЭЭШЭБ?

БҮХЫ ХҮҮГЭД ҺУРАДАГ ЛЭ

1964—1965 оной һуралсалай жэлдэ округ соо 8 дунда, 17 найман жэлэй, 25 эхин һургуули бии болгогдожо, партада 13.616 һурагшад һууһан байна. Тиин һураха ёһотой хүүгэдэй тоогоор 1964 оной арадай ажахын түсэб үлүүбшэлэн дүүргэгдэһэн. Зүгөөр 8 жэлэй уялгата һуралсалда хабаатай 7—16 наһанай хүүгэд бүрин бүгэдэ һургуулида абтажа, уялгата һуралсал тухай хуули бэелүүлэгдэнхэй.

Мүн ажаллажа байгаа залуушуулые һургаха хэрэг муу бэшээр табигданхай. V—XI классуудта 400-гаад хүн үдэшэлэн һурадаг. Заочно дунда һургуулида 200 гаран залуушуул һурана.

Һургуулинуудые һуралсалай хэрэгсэлээр хангаха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн. Жэшээнь, гансал колхозуудай үгэһэн мүнгөөр 15.750 түхэригэй номууд абтаа. 720 парта дархалагдаһан байна.

Абтаһан уялгын ёһоор энэ жэлдэ һургуулиин 6 байшан баригдаха байһан аад, 1.680 һууритай 8 байшан ашаглалгада үгтөө.

Һурагшадые байра байдалаар хангаха хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдана. 200 хүүгэдэй байха 4 шэнэ интернадай байра баригдаа, мүн 225 хүүгэдэй байха 7 гэр интернадай байра болгогдон заһагдаа. 2.732 хүүгэд һургуулиин интернадуудта абтанхай, тэдэнэйнь 2.332-ынь хамтын байрада байдаг. Энэ жэлдэ округой пионерскэ лагерай бааза (200 хүүгэдэй) баригдажа эхилээ. Хамтадаа 3 ехэ тусхай бааза нээгдэхэ юм. Тэндэнь нэгэн доро 500 хүүгэд амаржа шадаха.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН

Мүн багшанарта анхарал ехээр табигдадаг. Гансал 1964 ондо 32 шэнэ байрада багшанар орожо түбхинэнхэй. Амаралтын байшангуудта, курортнуудта 51 багша амараа. 96 багшанар дүй дүршэлөө дээшэлүүлхэ курсануудта һураа, 115 багшанар дээдэ һургуулинуудта заочноор һуралсаа.

Окружной Соведэй гүйсэдком округ дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба. Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлгээр Зугаалайн дунда һургуули 1-дэхи, Агын № 1 дунда һургуули 2-дохи, Цокто-Хангилай дунда һургуули 3-дахи һууридa гараһан байна.

Эндэ һаяхан Шэтын хүдөөгэй облгүйсэдком область дотор дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, Агын округые мүрысөөндэ илаһанда тооложо, 1-дэхи һуури үгэбэ.

Энэ хадаа округой һургуулинуудай, бүхы ажалшадай бага бэшэ амжалта туйлаһые тодорхойлно. Һаядаа арадай гэгээрэлэйхидэй окружной суглаан боложо, 1965—66 оной һуралсалай жэлдэ яажа һайнаар бэлэдхэхэ тухай түсэб хараалба.

БҮХЭ БАРИЛДААН

Ага тосхоной Культурын байшан соо «Урожай» бүлгэмэй талаар эмхидхэгдэһэн область соо түрүү һуури эзэлхын түлөө барилдаан болобо. Барилдаанда 8 шэлэгдэмэл командануудһаа 95 бүхэшүүл тулалдаа. Эрид шангаа тэмсээн 2 үдэр үргэлжэлбэ. Эсэстэнь классическа барилдаагаар 1-дэхи һуури Шэтын хүдөө ажахын техникумэй барилдаашад абаба. Дүрэ буляалдаагаар болоһон мүрысөөндэ Агын Хүнхэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой команда 1-дэхи һууриda гараба.

АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР

Эндэ һаяшаг Ага һуурин дээрэ ажалай һайндэр үнгэрөө. Тон түрүүн хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан Культурын байшан соо болобо. КПСС-эй окружкомой 1-дэхи секретарь нүхэр Н. Г. Макаров элидхэл хээ.

Октябриин 1-нэй мэдээгээр округ доторнай 900 мянган хонитой болоһон байнабди. Үбһэ тэжээл үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ холо ехээр бэлэдхэгдээ. Силос 200 мянган тонно дарагдаа.

Энэ жэлэй тарьяанай ургаса һайн. 8 мянган тонно тарьяа гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад, 20.147 тонно гү, али нэгэ миллион 250 мянган пүүд орооһо тушаагаа. Мүн мяха тушаалгаар 9 һарын түсэб 115 процент, һү тушаалгаар 100 гаран процент дүүргэгдээ.

Һайндэрөөр дашарамдуулжа, моринной урилдаан, бүхэ барилдаан, һур харбаан болоһон, гадна «Алтан тарьяан» гэжэ нэрэтэй эстафетэ үнгэргэгдэһэн байна.

Б. ДАМДИНЖАПОВ.
Агын округ.

Оронойнгоо ёһотойл бэеэ дааһхай байдалтай болохын түлөө тэмсэдэг восстани хэһэн отрядууд Конгын Квилу гэжэ провинцида һүүлэй үедэ бүри эдэбхитэйгээр ябуулга хэдэг болоо гэжэ хэблэлдэ һүүлэй үедэ мэдээсэгдээ һэн. Эдэ отрядуудые Патрис Лумумбын соратнигуудай нэгэн Пьер Муделе гэгшэ толгойлдог юм. Восстанидай амжалтануудһаа айһан Конгын засаг түрынхид эдэ районуудта энгэй хүн зониие угаа шэрүүн шангаар хашан хэһээнэ.

Гэр байрын хүн зониие нэгэ газарта суглуулдаг байгаа. Восстани хэгшэдтэй холбоотой гэжэ һэжэглэгдэһэн хүнүүдые хашадаг, гэдэг байгаа. Энэ үедэ бэшэ хүн зониинь дуу дуулаха, альгаа ташаха ёһотой байна. Энээнэй һүүлээр бэе бэеэ сохихо наншахыень хадхадаг байгаа. Эдэ захиралтануудые дүүргэхэгүй гээшэ бэеэ алаха гэһэн удхатай байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Восстани хэгшэдтэй холбоотой гэжэ һэжэглэгдэһэн хүниие хүлижэ байна.

АПН-эй фото.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТАХИ АНГИИН БАЙЛДААН

УЛАСХООРОНДЫН БАЙДАЛ

Социальна хёмороон газарай айхабтар хүсэтэй хүдэлөөн шэнгеэр капиталис оронуудые доһолгоно. Ажал болон капиталай хоорондохи, ажалшад ба монополинуудай хоорондохи зүришэлдөөн улам шанга, бүри гүнзэгы шэнжэтэй боложо байнхай. Мүнөөнэй капиталис байгуулалта, буржуазна пропагандистнуудай номнодог шэнгеэр, «ангиин найрамдал» хангаагүй, харин ангиин тэмсэлые улам хурсадхаа. Энэнь угаа ехэ дэлисэтэй стачкын хүдэлөөнһөө тарьяашадай бүһалгаануудһаа харагдана. Үнгэрэгшэ октябрь һара соо олон тоото тулалдаан болоһон байна. Энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, бүхы орон түбинүүдтэхи ангиин тулалдаануудай фронт улам үргэдэжэ, ажалшадай эрилтэ хангуулхын түлөө тэмсэлые мүнөөдэрэй политическэ ехэ асуудалнуудтай холбодог болонхой.

Забастовкын шуурган» Латиин Америкын хажуу тээгүүр үнгэржэ болохо гэжэ американска баяшуулай недели бүри хэблэн гаргадаг «Бизнес Уик» гэжэ журнал һаяшаг лэ найдангяар бэшэһэн юм. Теэд болото байдал американ наймаашадай найдабариень буруу һургөө. Урда һарануудтахидал адляар октябрьдашье Латиин Америкын оронуудта ажалшадай стачкын тэмсэл ехээр һужэрөө. Һарын эхеэр Аргентинын 250 мянга шахуу багшанарай забастовко болоһой байна. Һуралсалай хэрэгтэ тон ахир бага мүнгэнэй һомолгоһодог дээрэһээ Аргентинын 1 миллион үлүүтэй ухибүүд һургуулида орожо шадангүй үлөө. Энэ ушарые бүрүүшаан болоһон багшанарай забастовкын үдаа Аргентинын почтын хүдэлмэрилэгшэдэй, таможниин алба хаагшадай стачканууд болоо. Тус ороной дээдэ һургуулинуудай техническэ хүдэлмэрилэгшэд салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа, һара шахуу забастовко хэбэ. Тэрэшэлэн мяха хадагалдаг, мал үүсэлдэг олохон баазануудай хүдэлмэришэд бүһалгаалан бодоһон байха юм.

Колумбиин тарьяашад һүүлэй гурба һарын туршa соо олохон бүһалгаануудые хээ. Тэрэшэлэн «Шелл» компаниин предприятинуудай нефтьшэд бүһалгаатан болоо. Эдэ хүдэлмэришэдэй үсэл нэтэрүүгээр тэмсэһэн дээрэһээнь предприятинуудай эзэд сухарика: тус компани профсоюзтай коллективнэ договор баталжа, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, профсоюзна ажал ябуулгын түлөө хүдэлмэриһөөнь гаргахые хорихо гэжэ хараалха баатай болоо.

«Интернэшнл петролиум» гэжэ Перудахи американска нефтиин компаниин предприятинуудай нэгэндэ ажалладаг хүдэлмэришэд эдэнэй жэшээе халан абажа, забастовко соносхохыень бүсад коллективүүдые уряалһан байгаа. Энээнһээ уламжатан ехэ стачка боложо, дурсагдаһан компаниин нефть сэбэрлэдэг бүхы заводуудые хүдэлхэ аргагүй болгоо һэн.

Туулганай нөөсөөр элбэг гэжэ суурхадаг Боливидахи ангиин байлдаан илангаяа шанга болонхой. Арадта харша политикые бүрүүшаан бодоһон ажалшадай тэмсэлые нуга дарахын тула Боливиин засагаархид орон дотороо сэрэгэй байдал соносхоод, хүнүүдые олоор арестовалжа эхилээ. Ажалшадта эсэргүү шэглүүлэн полици ба сэрэгүүд табигдаһан байгаа. Полицинхид Кочабамба хотодо октябриин 21-нэй үдэр студентнэрэй демонстрациие бутаадаа. Энэ туһата хюдалга тухай мэдээн бүхы орон дотор сахилгаан мэтэ түргэноор тараад, бүсад дээдэ һургуулинуудай студентнэр үйлэсануудтэ жагсан гараа, шахтёрнууд забастовко хэхэмнай гэжэ соносхоо. Тиин бүхы орон доторнь үнэндөө арадай восстани эхилһэн байна. Нүүрһэнэй промышленностиин түб газарнуудай нэгэн Оруро хотые бүһалгаалан бологшоод эзэлээд, хэдэн үдэрэй туршада мэдэлдээ барижа байһан. Боливиин томо томо шахтануудай хүдэлмэриие таһалдуулһан горнягуудай забастовко үргэлжэлһөөр.

Тэрэшэлэн октябрь һара соо Испаниин ажалшадай ехэ стачканууд болоо. Бискайска заливай эрье шадархи Бермео хотодо загаһашадай забастовко һара үлүүтэй соо үргэлжэлжэ, 3 мянга үлүүтэй хүниие хабаадуулаа. Октябриин тэн багта 10.000 металлургнууд забастовко хэжэ, арестовалагдаһан нүхэдыень сүлөөлхэ эрилтэ табиба. Тэрэшэлэн Бильбаодахи электрозаводой, Мадридай «Пегасо» гэжэ автозаводой хүдэлмэришэд стачка хээ һэн. Мадридай вокзалнуудай хүдэлмэришэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ дэмжэжэ, забастовко соносхоо.

Олохон забастовконууд тон болисогүй, удаан үргэлжэлһөөрөө онсо шалгарна. Американска промышленна ехэ нэгэ центрнүүдэй нэгэн болохо Детроит хотын хэблэлшэдэй стачка дурбэн һара шахуу үргэлжэлжэ, гол газетэнүүдые гаргаха аргагүй болгоһон байна. «Дженерал моторс» гэдэг американска автомобильна мэдээжэ фирмын предприятинуудай олонхидонь забастовкын хүдэлөөн һара үлүүтэй саг соо үргэлжэлбэ. Энээндэнь 300 мянга гаран хүдэлмэришэд хабаадаа. Автомобиль бүтээгшэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэнүүдээ хангуулба.

Италиин 200 мянган түмэр замшад октябриин 19-һөө 26 хүрэтэр «Тэмсэлэй недели» үнгэргөө. Эндэхи коммунальна предприятинуудай 500 мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэд октябриин 7-до бүгэдэ ниитын стачка соносхоо бэлэй. Эдэнэй эрилтые үйлэдбэриин эзэдэй хангаагүй сагта—среда, пятница бүхэндэ иимэ забастовко хэхэ гэжэ стачкашад шиидэһэн юм. Предприятинуудай эзэд буулта хэхэ баатай болоо.

Октябрьда болоһон стачканууд онсо хурса шэнжэтэй байгаа. Жэшээлэн хэлэбэл, Пакистанай джутова фабрикануудай (Кхулна хото) бүһалгаалан бодоһон хүдэлмэришэд, полициин хоорондо шанга тулалдаанууд боложо, 30 хүн алагдаһан, 200 шахуу хүн шархатаһан, 300 гаран хүн арестовалагдаһан байна. Зүүн Пакистанай 24 профсоюз полицинхидай энэ муухай аашые эрид бүрүүшаагаа. Октябриин һүүл багта ехэ забастовко боложо, Читтагонгын томо портын хүдэлмэриие таһалдуулаа.

Ангиин байлдаанууда гал дүлэн соо ажалшадай һаналаа нэгэдэлгэ улам батажана, хүдэлмэришэн анги тарьяашад хоёрой дайшалхы холбоо барисаан улам бэхижэнэ. Октябриин һүүл багта Римэй 70 мянган барилгашадай забастовко хэхэдэнь, Миланай, Флоренциин ба бусад олон городуудай барилгашад һайшаан дэмжэһэн байха юм. Ондоо нэгэ жэшээ абаад үзэе. Англиин Вустершир графствадахи автомобилистернүүдэй жолоошодой стачка хоёр недели соо үргэлжэлөө. Англиин бусад олон профсоюзуудай һаналаа нэгэдэн талархаһанайнь ашаар эдэ бүһалгаалан бодогшод амжалта туйлаһан байна.

Австралиин Мельбурн, Аделаиде городуудтахи автомобильна заводуудай хүдэлмэришэд һара шахуу стачка хээ. Эндэхи профсоюзуудай совет автомобиль бүтээгшэдэй тэмсэлые дэмжэхын тула, бүһалгаалан бодогшодто туһалха жаса байгуулха гэжэ шиидэһэн юм. Промышленностиин бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэд тэмсэлэй талаар хани нүхэдтөө зохихо туһа хүргөө.

Октябрь соо тарьяашадай олон бүһалгаанууд болоһон байна. Жэжэ ба дундуур ажахынуудые угыруулхаар правительствын политикые бүрүүшаан, Франциин хэдэн арбаад мянган тарьяашад октябриин 24, 25-най үдэрнүүдтэ митинг, демонстрацинуудые хээ. Эдэнэй тэмсэлые хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай олон тоото профсоюзууд дэмжэһэн байна. Перугэй хүдөө ажахын 8 мянган хүдэлмэришэд салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа, забастовко хэбэ. Тиин һаналаа нэгэдэн талархалгын хүдэлөөнэй Перудэ үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар тэндэхи хүдөө ажахын хүдэлмэришэд амжалта туйлаа.

Капиталис оронуудтахи ажалшадай олохон бүһалгаанууд политическэ шэнжэтэй тэмсэл болон бадарна. Жэшээлбэл, Японой профсоюзуудай (энэ союз 3.5 миллион гэшүүтэй юм) генеральна соведэй үүсхэлээр тэмсэлэй тусхай һара октябриин 27-до эхилээ. Энэнь ороной портнуудта американска подводно лодконуудай оролгые бүрүүшааха эрилтэ табина.

Экономическа ашаг туһаяа хамгаалхаһаа гадна, мүн американска зонхилолһоо эсэргүүсэхын, демократическа эрхэ сүлөө олохын, аграрна үргэн ехэ реформо хэхын түлөө тэмсэлдэ бүри нягтаар нэгэдэхыень Венесуэлын ажалшадай нэгэдэмэл центрэй национальна хүтэлбэриин пленум бүхы ажалшадые уряалба.

В. ХАРЬКОВ.
(ТАСС).

АЙЛ БҮХЭНДЭ — ИРАГУУ ХҮГЖЭМ

ТҮХЭРЕЭН түхэреэн түмэр шэжэмээр бэеэ тойруулжа орёоһон хэдэн хүдэлмэришэд ойн соорхой, хада хабсагайн үбэрөөр ябажа, үндэр бахана өөдэ аһажа, шэнэ утаһа татана, заһабариин хүдэлмэри хэнэ. Эдэнэрнай хэд бэ гээд һонирхоходо: радио-дамжуулгын шэжэм айл бүхэндэ оруулха зорилготойгоор Улаан-Үдэһөө гараһан тусхай бригада байшоо.

—Манай бригадын гэшүүд нютагай ажалшадай хамһалсаһанай ашаар хэхэ хүдэлмэреэ сагһаань һара урид дүүргэжэрхёо. Мүнөө Баргажанай Ехэ Үрэгэй айл бүхэндэ радио оруулагдажа, үдэшэ, үглөө бүхэн тэдэнэй гэртэ ирагуу хүгжэм зэдэлнэ. Тиигэжэ дурсагдагша нютагай ажалшад сүлөөтэй сагтаа республика, орон доторoo боложо байһан һүүлэй һонинтой танилсажа байха аргатай болобо,—гэжэ зунай үедэ Баргажан нютагаар ябажа, хүгжэм, дуунай шэжэм татаһан нүхэр Тугаринов омогорхоно.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада республикын хэлхеэ холбооной управлени хүдөө нютагай ажалшадые сүлөөтэй сагтаа радио шагнажа, холо ойрын һонинтой танилсажа байхынь тула «Айл бүхэндэ—радио» гэһэн зорилготойгоор тусхай бригаданuудые эмхидхэжэ, тиишэ эльгээһэн байгаа. Тиимэ арбаад бригада Захаамин, Хяагта, Мухар-Шэбэр, Зэдэ, Кабанскын хүдөө нютагуудта эльгээгдэһэн юм.

Багахан точконуудые хүсэ ехэтэй радиоузелнуудаар һэлгэн табиха зорилготой эдэнэр хүдөө нютаг бүхэнөөр ябажа, радиогүй айлда радио оруулжа үгэдэг болоһон юм. Жэшээнь, Баргажанай бүхы нютагуудта мүнөө шэнэ түхэлэй, хүсэ ехэтэй радиоузел байгуулагдаа. Мүн Бабушкин городой, Хойто Байгалай аяар холын эвенк арадай ажаһуудаг Уоян, Дээдэ Заимка, Баунтын Варваринск, Мухар-Шэбэрэй Дээдэ Сутай, Захааминай Нурта, Хяагтын Мурочи нютаг тосхонуудай нютаг бүхэндэ урдань ажалшад дуратай сагтаа радио-дамжуулга шагнажа һуудаг болоо.

ДУРСАГДАҺАН эдэ тосхонуудай нютаг бүхэндэ урдань заахан радиоузел тодхогдоһоншье һаа, дүтэ шадар байһан айлай гэртэ оруулагдаһан радио һүлэмхи муугаар дуулдадаг, тиимэһээ хүн бүхэн мүртэй юумэ дуулахагүйдөө дураа гутадаг һааб даа. Харин мүнөө... шэнэ радио-дамжуулга гэр гэртээ оруулһан эдэнэр Москва, Улаан-Үдэ хотоһоо дамжуулгын хөгдэхэдэ, миил хажуудань байтаад шагнажа байһандал тодо һоноршор, элеэршье дууладаг болоо бшуу.

—Байгша ондо түсэбөөр хараалагдаһан ажал хүдэлмэреэ болзорһоонь урид дүүргэжэ ябанабди. Ехэнхидээ 50 урхэтэ айлтай тосхон бүхэндэ тиимэ радиоузел тодхогдоно. Энээнэй хажуугаар шэнээр бии болгогдоһон хүдэлмэришэдэй поселогуудта радио-дамжуулгын утаһа шэнээр татаха байгдана. Мүнөө Баргажанай Майский, Гааргын Адаг, Бэшүүрэй Потанино, Кабанскын Горный поселогуудта шэнэ түхэлэй радио-дамжуулга татагдажа эхилээ,—гэжэ Улаан-Үдын радио-дамжуулгын конторын главна инженер Владимир Александрович Хорошунов хөөрэнэ.

ҮНГЭРҺЭН гурбан жэлэй туршада Кабанск, Петропавловка, Хүдэри-Сомон, Хяагта нютагуудта хүсэ ехэтэй тусхай узелнууд табигдажа, айл бүхэнэй гэртэ ирагуу хүгжэм тоё һайханаар зэдэлдэг болоо.

Айл бүхэндэ радио-дамжуулгын шэжэм оруулагдахаһаа гадна, хүдөө тосхонуудай хоорондо телефоноор хөөрэлдэжэ байха харилсаа холбоон хэр зэргэ эмхидхэгдэнхэйб?

—Урдань хүлэршэтэрөө гэхээр, ханада байһан телефон эрьюулэг, мушхадаг байгаабди. Һүүлэй үедэ хуушан энэ хэрэгсэл гарһаа гаража, оронդонь автоматическа телефонно станцяар һэлгэгдэжэ эхилэнхэй. Байгша ондо тиимэ шэнэ түхэлэй телефон республикын 42 ажахынуудта табигдаба. Тэдэнэй дундаһаа Сотниково, Никольско, Хираанай адаг, Саранхой (Баргажан) тосхонуудай ажалшад һаатабаригүй телефоноор хөөрэлдэжэ байха аргатай болонхой. Тиихэдэ республикын ажахы бүхэндэ өөрын телефонно станци байгуулагдахаар хараалагдана. Мүнөө Яруунын «Комсомольск» совхоздо тиимэ өөрын автомат-телефонно станци тодхогдожо, тус ажахын бүхы фермэ, гүүртэ, отарануудта ажаллажа ябаһан хүдэлмэришэд дуратай сагтаа телефоноор хөөрэлдэжэ байдаг болонхой. Һаядаа Хяагтын адаг, Ехэ Үрэг, Зүн Мурино, Десятниково, Красноярь тосхонуудта автомат-телефонно станци ашаглалгада үгтэхөөр бэлэдхэгдэжэ байна. Энээнһээ гадна республикын дүрбэн совхоз, хоёр колхоз энэ жэлдэ өөһэдын автомат-телефонтой болохонь. Эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

ЖЭЛЭЙ ДҮРБЭН сагта эсэхэ сусахые мэдэнгүй, холо хээгүүр—хада уула, гол горхоной эрьеэр радио, телефоной шэжэм татажа ябагшадай дунда үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхагшад олон. Богони болзорто Ехэ Үрэг тосхоной ажалшадые радиотой болгожо шадаһан Тугариновай, Хяагтын Адагта ажаллаһан Атончинэй хуушан хэдэн станцинуудые һэльбэжэ, шэнэ радио-дамжуулгын узелнуудые тодхоһон Булычевай бригаданууд алдартай. Мүн ой модолиг, хада газарнуудаар ябажа, 100 километрэй зайда шэжэм татаһан Морозов, Захаамин нютагта утаһа татажа ябаһан Цыденов гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд онсо шалгаржа, болзорһоонь урид нютагайнгаа ажалшадые радио, телефонтой болгожо шадаһан байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Агууехэ Октябриин һайндэрэй урда тээ уран зураашадшье сүлөөгүй. Тэдэнэр плакат, уряа лозунгнуудые бэшэжэ, толгойгоо үргэнэгүй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зураашад (зүүн гарһаа) Эрхэтэ Эрдынеевич Аюшеев Илья Хабич Алтаев хоёр мастерской соогоо.

Ц. Тыхсновэй фото.

★ ★

„ХҮРИН ХЭЭР“ КАЗАХСТАНДА ХҮРЭБЭ

Казахстанай ниислэл — Алма-Ата хотодо үнгэргэгдэхэ ородой искусствын декадада хабаадалсахаар оронoймнай мэдээжэ дуушад, хатаршад, искусствын габьяата ажал ябуулагшад, хамтадаа 400-һаа дээшэ хүнүүд тусхай уряалаар ошоһон юм. Манай Буряадай АССР-һээ Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай мэдээжэ артистнар — СССР-эй арадай артистнар һасаран Линховоин, Лариса Сахьянова, РСФСР-эй арадай артист Петр Абашеев гэгшэд тус декадада хабаадалсахаар ошоһон байгаа.

Буряад арадай түлөөлэгшэд нарата Казахстанаар айлшалжа ябаһанаа уржа үдэшэлэн нютагаа бусажа ерэбэ. Манай корреспондент СССР-эй арадай артист һасаран Линховоинтой хөөрэлдэжэ, казах арадай түйдалта, амжалта тухай богонёор хөөрэжэ үгэхыень гүйһан байна.

— Бидэнэр октябриин 20-до Алма-Ата хүрэжэ ерэмсээрээ, оронойнгоо бусад мэдээжэ дуушад, хатаршадтай уулзалдажа, декадада хабаадалсаабди. Бидэнэр гансашье Алма-Ата городой ажалшадта концерт табяа бэшэ, харин республикын промышленна городууд — Чимкент, Целиноград, Джамбул, Актюбинск, Караганда болон Казахстанай бусад соёлой газар нютагуудта хүрэжэ, хатар наада, дуу хүгжэмөө зэдэлүүлээбди. Би өөрөө казах арадай сценэ дээрэһээ хори гаран дуу гүйсэдхэһэн байнаб. Тэдэнэймни дунда манай буряад арадта мэдээжэ болоһон «Хүрин хээр» гэжэ дуун дуулагдаа.

Буряад арадаймнай басаган — СССР-эй арадай артистка Лариса Сахьяновагай сценэ дээгүүр хүнгэн солбоноор, нугархай һайханаар хатар наада гүйсэдхэхэдэнь, абяа шэмээгүй һууһан суглаарагшад аадарай шааяһандал альгаа ташажа, наадаһан хатараа хэдэн удаа дабтахыень гүйһан байна. Манай Лариса «Ангар гоохон дүүхэй», «Дон Кихот» гэжэ баледүүдһээ, Персиин арадай хатар гүйсэдхөө.

Бидэнэрэй хаанашье ябахада, казах арадай уужам үргэн нютагуудта тэндэхи ажалшад ехэ халуунаар угтажа, уулзалгын лэ болоһон газарта хүндагаар дүүрэн сэгээ, тэмээнэй һүн аягалагдаатай байгаа. Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, манай буряад арадтал адли казах арадай хүндэтэ айлшадаа сагаан эдеэгээр угтаха гэһэн нэгэн адли удхатай ушар болоно.

ГУШАН ЖЭЛДЭ ХИЛЭЭМЭН ХАНГАЛТАА...

1934 оной ноябриин 6-да Улаан-Үдын ажалшад хилээмэнэй түрүүшын шэнэ заводтой боложо, һайндэрлэһэн түүхэтэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тус завод мүнөөдэр 30 жэлэйнгээ ой гүйсэжэ, Агууехэ Октябриин һайндэрэй найртай суг тэмдэглэжэ байна. Суудхэдээ 40 тонно амтатай хилээмэ гаргадаг энэ заводнай 30 жэлэй туршада хэды олон тонно хилээмэ барижа, городойнгоо ажалшадта үгөө гээшэб?!

Мүнөө город дотор ашаглалгада үгтэһэн хилээмэнэй заводуудые тоолохо болоо һаамнай яһала олон болонхой ааб даа. 1936 ондо Ленинэй орденто паровоз-хабсаралгын заводой дэргэдэ хилээмэнэй оньһожоруулагдаһан завод ашаглагдаа бэлэй. Тэрэнэй удаадахи жэлнүүдтэ Закаменск, Гусиноозерск, Каменск, Хяагтада шэнэ түхэлэй заводууд ашаглагдаһан домогтой.

Мүнөө—һайндэрэй үедэ үшөө нэгэ шэнэ техникээр оньһожоруулагдаһан хилээмэнэй завод Улаан-Үдэдэмнай ашаглалтада үгтэхөөр бэлэдхэгдэжэ байнхай.

30 жэлэй саада тээ республика дотор түрүүшынхеэ ашаглалгада ороһон заводой хүдэлмэришэд мүнөө үдэшэлэн һайндэрэй суглаа үнгэргэжэ, түрүүшүүлдээ үнэтэ бэлэг сэлэгүүдые барюулба.

Н. ВОРОБЬЕВ.

ХҮЛГӨӨТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ СУУРЯАН

„ЯҺАН—сагаан, нэрэ—мүнхэ» гэһэн оньһон үгын хэды сөсэ мэргые буруушаахын аргагүй. Гэбэшье хэжэ ябаһан хэрэгээ, тэмсэжэ ябаһан тэмсэлээ дэлхэйдэ мүнхэжүүлэн үлөөгөөд лэ, нэрэ алдараа мэдүүлэнгүй, зоной ухаанда орхингүй ошоһон хүнүүд хэды олон гээшэб.

Байлдаан соогуур
байгуулагдаһан
социализм
Хамтымнай нэгэ
хүшөө болуужан!

гэһэн В. Маяковскиин шүлэгэй мүрнүүд тэдээндэл, революциин юрын сэрэгшэдтэл зорюулагданхай.

Тиимэһээ биидэ «долоон солдадай хүүр», «юһэн партизан» гэһэн бэшэгтэй хүшөөнүүдтэй али олон ушарнабди.

Илангаяа Түнхэндэ, домог суута Каландарашвилиин партизан сэрэгүүдэй ябажа гараһан нютагуудаар, олон тиимэ «долоон солдадууд» тухай дурасхаалнууд улад зоной зүрхэндэ үлэнхэй.

Хүлгөөтэ жэлнүүдэй сууряан гансал һайндэрнүүдтэ бэшэ, мүн миин аяга сайһаа уламжалан хөөрэлдөөнүүд сооһоо дуулдажал байдагынь һонирхолтой. Тэдэнэй зариман тухай хөөрэхэдэ болоно.

ТЭРЭ ХҮН үхөөшэд соо үхэлсөөд хэбтэнэ. Нюдөө анинхай, амяа таташоод, сэжэжэ бэеэ оболзуулангүй амилхаяа оролдоно. Буудажа захалхадань эгээн түрүүн шархатажа унаад, шархынгаа шуһаар нюураа будажархёо һэн. Һомон барагаар дайраа, бурхан туһалжа, энэ золигуудай дахин дээрэһээм нэрбээгүй һаа... үхөөшэд соо үхэһэн гэжэ тоологдоод амиды үлэхэ гансал арга. Халаг, аза буруутаба—һорьмоһонойнгоо забһараар харахадань дээрэнь һэлмэ далайнхай хасаг байна. Сабшажархиба.... Тиигээд нээрээ үхэбэ ха. Теэд юундэ зүрхэнэйнь сохилхо улэ мэдэг мэдэрэгдэхэ шэнгиб. Түг-түг... торхо тоншохо мэтэ. Баһал мүнөөхи һорьмоһонойнгоо забһараар харахадань, оло мүшэд харагдаба. Һэргэлэнээр шагнаархан нюдөө нээжэрхибэ. Мүн даа, мүшэтэ тэнгэри. Хажуудань ами табишаһан хайран һайхан, мүнөөхил дайшалхы нүхэдынь. Амилха юумэн үгы. Хон-жэн. Харанхы. Үндыгөөд үзэхэдэнь хүзүүниинь толгойгоо даабагүй. Яагааб? болгоомжотойгоор барихадань, хүзүүн дээрэнь һэлмын сараа.. газарта ёһотойл өөрынь шуһан. «Ай, золигууд» гэжэ хараалай муухайгаар хараагаад, түнэгэышэг нүхэн сооһоонь абиржа мэдэбэ. Баһа һөөргөө эрьежэ, зүргаан нүхэдөө нэгэ нэгээр һэжэржэ үзэбэ. Хүдэлгэхэдэнь тэдэнь хүшэшэһэн, хүрэшэһэн байба. «Хосорһон эдэ нүхэдэйнгөө үһөөе абалсахаяашье, ядахын сатта эдэнэйнгээ нэрые дуулгажа ошохоёо амиды үлэхэл хэрэттэй»—гэжэ тэрэ хүн бүүл-зүүлхэн бололдоо шиидээд, хайшаашье ошоһоноо ойлгонгүй мүлхижэл мэдэбэ.

ЭНЭ ШУҺАТА үзэгдэл, энэ ами наһанай түлөө болоһон тэмсэл үбгэдэй хөөрөөн сооһоо иимээр лэ ойндом хаха зүһэн орожо байдаг.

— Шара набшын үе һэн. Нэгэтэ Таһархайн зүүн хойно хэды буу табиха дуулдаад, удэшэниинь орой захын айл болохо Хоборков Дамдинайда шуһа нүжэ болошоһон хүл нюсэгэн, арай голтой хүн орожо ерээ һэн,—гээд саашань хөөрэлдэдэг.

Нүтөөдэ хүн хэлэхэдээ «үгы гэртэнь ороогүй юм. Үглөөгүүр үбһэн соонь хэбтээ һэн»—гэхэ.

Тиибэ яабашье тэрэ айлда ерэһэниинь үнэн. Дамдин гэгшэ, баяшуулда дурагүй хүн, тэрэ солдадаа подвал соогоо хоргодуулжа, эдеэлүүлжэ, тэнхээ оруулжа, һүүлдэнь Эрхүү хүрэтэр морёороо хүргэжэ үгэһэн юм.

Сагаан хасагуудай мүнөөхи алагдаһан улаантанаа булахаяа ерэхэдэ, долооной нэгэниинь үгы байба. Тэдэнэр һүйд болоно, айл бүхэнөөр бэдэрһэн, нюужа байһан хүниие тэрэ солдадтайнь хамта нэгэ нүхэн соо булахаар занаһан юм ха.

Сагаанай алуурша Дамдинайдашье ерэһэн аад, олоогүй. Дамдин танигдаагүйород нүхэрөө һайса хоргодуулһан байгаа бшуу.

—Подвал соогоо оруулаад, мэшээгээр дээрэһээнь хушаад байгша һэн,—гэлсэдэг.

—Хожом тэрэ солдадынь полковник болоод, Дамдинайда ерэһэн, бэлэг асарһан,—гэжэ хэлсэдэг хүнүүд бии. Теэд тон үнэниинь мэдэхэ хүн—пенсионер Дамдин Хоборков мүнөө Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг.

Л. ТАПХАЕВ.

Социалис оронуудые Чилиин президент амаршална

САНТЬЯГО, ноябриин 4. (ТАСС). Чилиин шэнэ президент Эдуард Фрей үсэгэлдэр үдэшэ тушаалаа эзэлбэ. Чили эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ байха гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Ороной үмэнэ табигдажа байһан шухала асуудалнууд тухай Эдуард Фрей тогтожо хэлэһэн байна. Хүдэлмэригүйдэлгэтэй, угытэй ядуу байдалтай тэмсэхэ, аграрна реформо хэхэ, гадаадын үри шэриһээ гараха ябуулга хэхэбди гэжэ мэдүүлбэ.

Шэнэ президент социалис оронуудай арадуудта хандан, амаршалгын үгэнүүдые хэлээ. Социальна ба экономическа ондоо байгууламжатай байһан лэ туладань эдэ оронуудые мэдэрхэгүй гэбэл, һохорлиг ябадал болохо байна гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Президентын ордоной урдахи талмай дээрэ сугларһан Чилиин ниислэлэй олон мянган зон президентын эдэ үгэнүүдые нэрьемэ альга ташалгаар угтажа, һайшаан хашхаралдаба.

Боливидахи байдал

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 4. (ТАСС). Боливиһаа информационно агентствонуудэй дамжуулһан алдасалтай мэдээсэлнүүдһээ харахада, Пас Эстенсорой правительствада эсэргүү зэбсэгтэ үймөөн боложо үргэлжэлһөөр.

Буһалгаалан бодоһон частьнууд Кочабамбо, Оруро хотонуудые гартаа барижа байһаар гээд тусхай мэдүүлгэ дотор мэдэрэгдэнэ. Кочабамбуда «Арадай революционно комитет» гэдэг байгуулагдаад, тэрээниие Боливиин вице-президент генерал Рене Баррьентос толгойлжо байна.

Ла-Пасһаа дамжуулагдаһан һүүлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, буһалгаалан бодогшодой түлөөлэгшэд президентын ордон соо Боливиин правительствын гэшүүдтэй уулзаа.

Боливиин президент унагаагдаа

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 4. (ТАСС). Сэрэгэй үймөө буһалгаанай болоһонһоо уламжалан, мүнөөдэр Боливиин президент Виктор Пас Эстенсоро тушаалһаа унагаагдаа. Информационно агентствонуудэй мэдээсэһэнэй ёһоор, агсан энэ президент өөрынгөө туһалагшадтай хамта оронһоо гаража арилба. Буһалгаалан бодогшод президентын ордониие эзэлээ.

Шэнэ хунта байгуулагдаа

ПАРИЖ, ноябриин 4. (ТАСС). Урда Вьетнамай премьер Чан Ван Хыонг шэнэ правительство бүридүүлжэ мүнөөдэр дүүргээд, тэрэнэйнгээ гэшүүдэй списогые гүрэнэй толгойлогшо Фан Кхак Шыу гэгшын баталамжада табяа гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэбэ.

Макариосай мэдүүлгэ

НИКОЗИ, ноябриин 4. (ТАСС). Кипрэй асуудал гадаадынхидай аша туһалга шиидхэлгые. Кипрэй правительство болон арад зон эрид буруушаана гэжэ президент Макариос үсэгэлдэр Фамагуста шадар болоһон митинг дээрэ мэдүүлээ.

«Манай газар дээрэ гадаадын баазануудые байлгахаар хараалжа Кипрэй асуудал шиидхэхэ ябадалда бидэнэй хэзээшье, ямаршье ушарта зүбшөөхэгүй байһыемнай киприот арадай гадаадын ба дотоодын дайсад мэдэжэ байг лэ. Эрхэ сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа киприот арад лэ өөрынгөө ерээдүйн байдалые шиидхэхэ эрхэтэй», —гэжэ Макариос онсолон тэмдэглэбэ.

Хоккайдода уршагта байдал тохёолдобо

ТОКИО, ноябриин 3. (ТАСС). Японой Хоккайдо аралай таряашадта уршагта муухай ушар тохёолдоо. Эндэ эртэ саһан орожо, рисэй болон бобово ургамалнуудай таряагые аралай олон районуудта дараһан байна. Эдэ ургамалнууд Хоккайдо аралай таряашадай амидаран һуудаг гол шухала продуктнууд болоно.

Энэ хүндэ хүшэр ушарһаа гарахань бэрхэтэй байһые мэдэрһэн зарим таряашад, бүхэли бүлэнүүдшье бэеэ хорложо алана. Урахоро тосхоной таряашан Такеси Ямакубо өөрынгөө һамгантай, хоёр үхибүүдтэеэ хамта сентябриин 15-да нуурай уһанда орожо үхэһэн байна. Тэрэ ургасын абтаагүй дээрэһээ 500 мянган иен үри шэрисэ түлэхэ аргагүй болоһон байгаа бшуу. Ос, Мэмуро тосхонуудай болон Ивамидзава городой үшөө гурбан таряашан октябриин 25-һаа ноябриин 1 хүрэтэр бэеэ хорложо алаа.

Хохидолдо дайрагдаһан таряашадай бүлэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ талаар нютагай засагаархид, правительство мүнөө хүрэтэр эрид шууд хэмжээнүүдые абаагүй.

Бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо дүрбэн жэлэйнгээ ойе Малиин республика һаяхан тэмдэглэбэ. Орон доторнь ехэ хубилалтанууд боложо байна. Илангаяа экономикын талаар ехэ хүгжэлтын хараанууд элирэнхэй. Арад зоной элүүр энхэ, гэгээрэлэй асуудалда правительство ехэхэн анхарал хандуулна, арад зоншье шадаха зэргээрээ туһална. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бамакиин хүн зон воскреснигтэ гараад, һургуули барижа байна.

ТАСС-ай фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО · ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

США-гай ПРЕЗИДЕНТЫЕ ҺУНГАЛГА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ороной һунгуулиин участогуудай 98 процентдэнь дуугаа үгэлгын дүн гаргагдаа. Эдэ тоо, мэдээнүүдэй ёһоор президент Л. Джонсон 41.688.418 дуу, бүхы голосуудай 61,3 процент, сенатор Голдуотер 26.269.391 дуу абаба. Л. Джонсон 44 штатда, Колумби гэжэ федеральна округто илажа гараа. Голдуотер табан штатда илаһан байна.

Л. Джонсоной мэдүүлгэ

ОСТИН (Техас штат), ноябриин 4. ТАСС-ай тусхай корреспондент В. Вашедченко иигэжэ дамжуулба:

Техас штатдай Остин городто мүнөөдэр болоһон һунгалтын дүнгөөр президент Джонсон илажа гараа. Нютагай сагаар һүниин 2 часта, үшөө һунгалтын эсэсэй дүнгэй гараагүй байхада, Джонсоной илаһаниинь эли болоһон байгаа. Джонсон олонхиин дууе абаад, Голдуотер урагшагүйдөө.

Һүни орой болоһон хойно президент Джонсон Остин городой һунгагшадай ехэ митинг дээрэ үгэ хэлээ. Тэрээндэ дуугаа үгэһэн негрнүүд болон һунгуулиин кампаниин эдэбхитэйтэ баясхалан хүргэбэ. Энэ илалта хадаа наһа бараһан президент Джон Ф. Кеннедиин программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй һайшаагдадаг байһанай үрэ дүн болоно гэжэ Л. Джонсон мэдүүлээ.

Бүхы американецуудай тэгшэ эрхэтэй байхын тула оролдолго гаргахын түлөө правительство ябуулга хэхэ байха гэжэ президент Джонсон найдуулба. Американ арадта амгалан, ажана байдал хангахын тулада оролдолго гарган ажаллахаб гэжэ найдуулаа.

КОНГОДОХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 4. (ТАСС). Конгын патриодуудай отрядууд Киву провинцида Чомбейн зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй, хүлһэншэдэй отрядуудтай дайлалдажа байна.

Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын корреспондентын Конгоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, эндэхи патриодууд үсэд шангаар дайлалдаһанай удаа Самба, Канко-Комбе гэжэ хоёр багахан городһоо гараба. Зүгөөр, Кинду городһоо (Конго мүрэн дээрэхи шухала удха шанартай порт) 80 милиин газарта Леопольдвилиин сэрэгүүдэй добтолгые гэдэргэ сохёо.

Японой зонхилхы партиин съезд зарлагдахань

ТОКИО, ноябриин 4. (ТАСС). Партиингаа шэнэ түрүүлэгшые һунгахын тула ээлжээтэ бэшэ съезд декабриин 1-дэ зарлаха гэжэ Японой зонхилхы Либерально-демократическа партиин хүтэлбэри мүнөөдэр шиидхээ.

Тэрэшэлэн Либерально-демократическа партиһаа һунгагдаһан парламентын депутадуудай хамтын суглаан дээрэ премьер-министрэй тушаал дааха кандидадые баталха гэжэ партиин хүтэлбэриин мүнөөдэрэй заседани дээрэ шиидхэгдээ.

Партиин вице-түрүүлэгшэ С. Кавасима, генеральна секретарь Т. Мики гэгшэд Х. Икэдые халан орохо хүниие олохо асуудалаар парти дотороо хөөрэлдөөнүүдые хэжэ үргэлжэлһөөр.

Улаан-Үдэ хотодо болох[о] ажалшадай 1964 оной ноябриин 7-ной демонстрациин түсэб

Ажалшадай демонстраци 19[64] оной ноябриин 7-до Соведүү[дэй] талмай дээрэ болохо. Демонстр[аци] үдэрэй 11 часта эхилхэ.

Демонстрацида хабаадаг[шад] предприяти, эмхи зургаан, һур[гуулиин] салайнгаа газарнуудта коллек[тивүүд] вээрээ хамтаржа, хараалагда[һан] түсэбэй ёһоор 10 час 30 мин[ута] хүрэтэр жагсаалда гарахаар б[элэн] болоод байха.

Демонстрацида хабаадагша[д] колонноонууд иимэ газарнуу[дта] сугларха:

1. Гэгээрэлэй министерств[ын] Октябрьска районой һургуулиин[хи]дай һурагшад Рабочо гудамжа[ар] Ранжуровай гудамжаһаа Пар[ти]занска гудамжа хүрэтэр; Совет[скэ] районой һурагшад Ранжуровай [гу]дамжаар Рабочо гудамжаһаа о[пе]ро, баледэй театр хүрэтэр; [Же]лезнодорожно районой һураг[шад] Лесной гудамжаар Ранжуров[ай] гудамжаһаа Железнодорожно [гу]дамжа хүрэтэр жагсаха. Колон[ные] нүхэр С. Ф. Бурлаков хүтэлбэр[илх]э.

2. Тусхай мэргэжэлэй һург[уу]лиин һурагшад Ленинэй гу[дам]жаар Рабочо гудамжаһаа Ерб[ано]вай гудамжа хүрэтэр жагсаха. [Ко]лонные нүхэр П. Ф. Томин хүт[эл]бэрилхэ.

3. Советскэ районой ажал[шад] өөһэдынгөө коллективүүдтэ с[уг]ларһанайнгаа һүүлээр Лени[нэй] гудамжада гаража, Санитарна [гэ]гээрэлэй байшанһаа Кировэй [гу]дамжа хүрэтэр жагсаха. Колон[ные] нүхэр В. Д. Минеев хүтэлбэрил[хэ].

4. Железнодорожно райо[ной] ажалшад нэгэдэмэл колонн[о] орожо, Каландарашвилиин гуд[ам]жаар Ленинэй нэрэмжэтэ гудам[жа]һаа Коммунистическэ гудамж[а] тэндэһээ Советскэ гудамжа хү[рэ]тэр жагсаха. Колонные нүхэр М. [.] Мотнонов хүтэлбэрилхэ.

5. Октябрьска районой аж[ал]шад Ленинэй гудамжаар Киро[вэй] гудамжаһаа эхилээд, саашаа ж[аг]саха. Колонные М. Г. Калмы[ков] хүтэлбэрилхэ.

Районуудай колонноонуудта [кол]лективүүдэй жагсаалгые районой[.] миссинууд тогтоохо.

Ажалшадай демонстрациие [гэ]гээрэлэй министерствын һургу[ули]нуудай һурагшад нээхэ байна. [Тэ]дэнэрэй хойноһоо тусхай мэр[гэ]жэлэй һургуулинихид, удаань [Со]ветскэ, Железнодорожно, Октяб[рь]ска районууд гараха.

Колонноонууд талмай дээгү[үр] гарахадаа 12—12 хүнөөр зэр[гэ]хашан үнгэрхэ.

Нэгэдэмэл колонноонуудай ж[аг]саха газарта (Ленинэй, Коммун[ис]тическэ, Каландарашвилиин, [.]ровэй, Куйбышевай, Свердлов[ой], Д. Банзаровай, Советскэ, Раб[очо], Ранжуровай, Ербановай, Кооп[ера]тивна, Профсоюзна, Железно[до]рожно, Мухиниай гудамжануудта[.] Соведүүдэй, Революциин тал[май] дээгүүр) транспорт болон ябаг[ан] хүнүүдэй һүндэлөөн үглөөнэй [..] часһаа демонстрациин һүүл хү[рэ]тэр хоримжологдоно.

Үгтэһэн пропускоор, уряа[л]билетээр Железнодорожно гу[дам]жын талаһаа Рабочо гудамж[а] Соведүүдэй талмай дээрэ гара[ха] 10 час 30 минута хүрэтэр ури[..] жэлхэ. Тэрэнэй һүүлээр тал[май] дээрэ гаралга хоригдохо байна.

СССР-эй, РСФСР-эй, Буряа[д] АССР-эй Верховно Соведүүд[эй] депутадууд, КПСС-эй обком[ой] горкомой бюрогой гэшүүд Со[ве]дүүдэй талмай дээрэ өөһэдын[.] үнэмшэлгэнүүдээр гараха.

Демонстрациин үедэ колон[но]нуудай ябан гаралгын гурим [са]хилгые эмхидхэлгэ Ниитын гу[рим] сахиха министерствын албанай [..]һагай начальник милициин п[ол]полковник нүхэр Н. Н. Норбо[ев] даалгагдана.

ГОРОДОЙ КОМИСС[И].

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто[.]

«Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ [..] нэ үе сагые, капитализм[ые] һандаран һүнэлгын, коммун[из]мын бэелэн мандалгын үе [са]гые нээһэн Агууехэ Октябр[иин] алдар соло!» гэһэн КПСС [..] ЦК-гай Уряагаар түрүүш[ын] хуудаһан нээгдэнэ; «Октябри[..] Улаан туг» гэһэн түрүү бэш[..] Зүүн Сибириин совнархоз[..] арба һарынгаа түсэб болз[ор]һоонь урид дүүргэһэн тухай [..] дээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: В. А[..]рамовагай корреспонденци [..] Буряадай химическэ пром[ыш]ленностиин түрүүшын [пред]приятиин ашаглалгада үгтэ[..] тухай хэлэгдэнэ; Яруунын [кол]хозой экономист Г. Дар[..] үбэлэй үедэ мал шахалгын [..] рүүшын амжалта тухай бэ[..] нэ; А. Куклинай корреспонд[ен]ци соо Улаан-Үдын шэлэй [за]водой хубилалта тухай мэд[ээ]сэгдэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда: ССС[Р]-эй арадай артистнар Л. Лин[хо]воин, Л. Сахьянова, РСФСР[-эй] арадай артист П. Абашеев [гэг]шэд Казахстанда болоһон о[ро]дой литература ба искусств[ын] декадада хабаадалсаһан ту[ха]гаа хөөрэнэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «О[к]тябрь миллион нүхэдтэй» га[..] гаршаг доро һонирхолтой эд[..] олон материалнууд толилогд[оно].

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-..., отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00264. Зак. № 1144.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной ноябриин 6.